

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Sociální transformace Milovic

Denisa Musílková

Bakalářská práce

2012

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Denisa Musílková**
Osobní číslo: **H09108**
Studijní program: **B6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Název tématu: **Transformace města Milovice**
Zadávající katedra: **Katedra sociálních věd**

Zásady pro vypracování:

Práce se bude zabývat analýzou dvou částí města Milovice s cílem popsat a zhodnotit proces transformace, který bude studován z několika různých hledisek: pracovní pozice, potřeby obyvatel, volnočasové aktivity, vybavenost, migrace a správa města. Data budou získána na základě terénního výzkumu a budou konfrontována s daty z odborných děl autorů, kteří se touto problematikou zabývají. Vlastní šetření bude založeno na kvantitativním (dotazníky) a poté kvalitativním sběru dat (rozhovory), a také na zúčastněném pozorování.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

GIDDENS, Anthony. Město a rozvoj moderního urbanismu; In: Sociologie. Argo, Praha, 1999. ISBN 80-7203-124-4 LOUDILOVÁ, Miloslava. Milovice 600 let: pohled do jejich vývoje v průběhu dějin 1396-1996 Milovické echo; Milovice: Víceúčelové kulturní zařízení Milovice, 1992-2010; Milovice: Městský úřad, 1996 MUSIL, Jiří. Sociologie bydlení; Praha: Nakladatelství Svoboda, 1971 LYNCH, Kevin. Obraz města; Praha: RNDr. Ivana Exnerová ? BOVA ? POLY GON, 2004. ISBN 80-7273-094-0 UHEREK, Zdeněk. Slova města; Praha: Francouzský ústav pro výzkum ve společenských vědách, 2000, ISBN 80-86311-01-5 WOLF, Josef. Integrální antropologie na prahu 21.století; Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0380-2 ERIKSEN, Thomas Hylland. Sociální a kulturní antropologie: příbuzenství, národnostní příslušnost, rituál; Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-465-6 MURPHY, Robert Francis. Úvod do kulturní a sociální antropologie; Praha: Sociologické nakladatelství, 2004. ISBN 80-86429-25-3 ERIKSEN, Thomas Hylland. Antropologie multikulturních společností: rozumět identitě; Praha: Triton, 2007. ISBN 978-80-7254-925-2

Vedoucí bakalářské práce:

PaedDr. Hana Horáková, Ph.D.

Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce:

30. dubna 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

31. března 2012

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

Mgr. Zbyněk Antr, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2011

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 20.3.2012

Denisa Musílková

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí své práce PaedDr. Haně Horákové, Ph.D. za ochotu a poskytnutí velmi důležitých rad v mé první vědecké práci. Také velmi děkuji všem respondentům za poskytnutí rozhovorů v Milovicích, neboť bez nich by tato práce nevznikla.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá proměnou sociální struktury a sociálních vztahů současného českého města, na konkrétním příkladu města Milovice, ze sociálně antropologické perspektivy. Vzhledem k enormnímu nárůstu počtu obyvatel, je cílem analyzovat změnu sociální reality města a jeho dalšího rozvoje. Je kladen důraz na vnímání proměn z hlediska původních i nových obyvatel. Práce je založena na terénním výzkumu.

KLÍČOVÁ SLOVA

SOCIOLOGIE MĚSTA – MILOVICE – ANTROPOLOGIE MĚSTA - ROZVOJ – TRANSFORMACE

TITLE

Social transformation of Milovice

ABSTRACT

This thesis deals with the transformation of social structures and social relations of contemporary Czech town, on a concrete example of Milovice, of social anthropological perspective. Due to the increase in population, is to analyze the reality of social change and its further development. Emphasis is placed on the perception of changes in terms of old and new residents. The work is based on field research.

KEY WORDS

URBAN SOCIOLOGY – MILOVICE – URBAN ANTHROPOLOGY – DEVELOPMENT – TRANSFORMATION

OBSAH

Úvod	9
1 Metodologie	11
1.1 Metody výzkumu	12
1.1.1 Kvantitativní sběr dat.....	12
1.1.2 Kvalitativní sběr dat	13
1.1.3 Zúčastněné pozorování.....	14
1.2 Etika výzkumu	15
1.3 Terminologie.....	15
2 Teorie města	16
2.1 Definice města	16
2.2 Funkce měst	18
3 Popis města Milovice	20
3.1 Historie Milovic.....	20
3.2 Historie vesnice Mladá	21
3.3 Demografický vývoj	22
3.4 Současná situace	23
4 Sociální, ekonomický a územní rozvoj města Milovice.....	26
4.1 Priority rozvoje města z pohledu obyvatel	28
4.2 Budoucnost a správa obce.....	32
5 Bydlení v Milovicích	34
5.1 Výhody bydlení v Milovicích.....	35
5.2 Nevýhody bydlení v Milovicích	38
6 Trávení volného času.....	39
7 Sociální vztahy	44

7.1	Vztahy v původní části Milovic.....	44
7.2	Milovice-Mladá – nová komunita?.....	45
7.3	Interakce původních a nových obyvatel	46
Závěr		50
Seznam použité literatury		53
Seznam obrázků.....		56
Seznam příloh		59

Úvod

Výběr tématu mé práce nebyl zcela náhodný. Domnívám se, že téma proměny a rozvoje českého města jsou v současné době stále velmi aktuální. Věnovat se této transformaci na příkladu města Milovice je o to zajímavější, že Milovice vzhledem ke své nedávné vojenské historii jsou městem zcela ojedinělým. Pádovým důvodem pro volbu tohoto tématu byla také skutečnost, že v Milovicích žiji. Na počátku práce mi bylo téma proměny Milovic přesto velmi nejasné.

Už samotný název „Sociální transformace Milovic“ napovídá, čím se bude předkládaná práce zabývat. Vzhledem k enormnímu nárůstu počtu obyvatel, je mým cílem analyzovat změnu sociální reality města a jeho dalšího rozvoje.

I přesto, že je nejdůležitější část založena na výzkumu konkrétního města, považuji za nedílnou součást i teoretickou část, která se zabývá problematikou města obecně.

Nejdůležitějším faktorem proměny je velký nárůst počtu obyvatel v Milovicích, který odstartoval změny v sociální struktuře a sociálních vztazích. Tento nárůst obyvatel a oprava panelových domů v části Mladá, rozdělil prostorově Milovice na dvě části, v nichž na první pohled žijí dvě rozdílné skupiny obyvatel. Tuto fyzickou hranici mezi původní a novou částí Milovic jsem chtěla svým výzkumem prozkoumat a z émickeho šetření zjistit, zdali fyzická hranice splývá s hranicí symbolickou.

V souvislosti s touto proměnou obce, si práce klade dvě výzkumné otázky: Jakým způsobem se změnil život obce jako celku vlivem recentních demografických změn? Jak tato nová skutečnost ovlivňuje další rozvoj obce, sociální vztahy, charakter bydlení a životní styl „původních“ i „nových“ obyvatel Milovic?

Práce si klade za cíl zjistit důvody, proč se lidé v tak velkém počtu stěhují do Milovic, chce porovnat životní styl obyvatel v původní části obce s těmi žijícími v nové části a také analyzovat sociální vztahy jak uvnitř těchto dvou oblastí, tak i mezi nimi. V neposlední řadě je cílem prozkoumat, jak se promítl příchod nových obyvatel do života původní části Milovic.

Práce je rozdělena do sedmi kapitol, v nichž se snažím propojit výsledky výzkumu v Milovicích s pohledy dostupné odborné literatury. V úvodní části se věnuji metodologii a popisu jednotlivých metod, které jsem ve svém výzkumu využila. Dále informuji o městu Milovice, o jeho současné situaci, ale vzhledem k ojedinělé historii, která ovlivnila následující vývoj města, předkládám také stručný historický vývoj Milovic. Nedílnou součástí mé práce je i část teoretická, kde jsem se snažila využívat poznatky autorů z různých vědeckých disciplín – sociologie, demografie, enviromentální urbanistiky a sociální ekologie, které se zkoumáním města zabývají. Poté následuje hlavní, analytická část mé práce. Zde se věnuji rozvoji města a to zejména z pohledu obyvatel, dále pak bydlení v Milovicích a to jak jeho výhodám, tak i nevýhodám Zaměřila jsem se také na trávení volného času, kde se věnuji zvláště původním a zvláště novým obyvatelům a pozornost soustředním zejména na sociální vztahy.

V závěru práce výsledky výzkumu syntetizuji a zodpovídám své výzkumné otázky, které byly na začátku položeny. V příloze přikládám rozhovor s původním obyvatelem obce a s nově přistěhovalým. Pro názornou ukázkou současného stavu Milovic přikládám i fotografie města.

1 Metodologie

Pro výzkum transformace města Milovice jsem se rozhodla z několika důvodů. Prvním z nich byl ten, že v Milovicích bydlím již od narození a mne samotnou zajímalo, jaké budou výsledky výzkumu. Toto téma je v Milovicích stále aktuálnější a znatelnější, ale nikdo se jím nezabývá na hlubší úrovni. Skutečnost, že v Milovicích bydlím, byl ale také můj první větší problém, neboť bylo již zpočátku třeba vymezit si hranice a pravidla, aby nedošlo k situaci, že se stanu insiderem a budu sympatizovat např. více se starousedlíky. Dodržovala jsem tedy maximální objektivnost a snažila se vyhýbat výzkumu u přátel. Domnívala jsem se, že by mohlo dojít k ovlivnění výzkumu vzhledem k naší vzájemné blízkosti.

Druhý a neméně důležitý důvod ke zvolení tohoto tématu byl ten, že jsem chtěla výzkum uskutečnit v dosažitelném okolí svého bydliště, neboť jak jsem se přesvědčila v mém prvním terénním výzkumu, pravidelné a opakované návštěvy jsou velmi důležité. Též účast na kulturních akcích či městských zasedáních je nedílnou součástí výzkumu a jejich dosažitelnost je jediné výhodou.

Nejasnosti jsem měla hned zpočátku při výběru konkrétního tématu, neboť na téma Milovic bylo napsáno již více prací, např. bakalářská práce *Život ve „městě budoucnosti“ – Milovice-Mladá* (Gončarová, 2009) nebo *Sovětská vojska v Milovicích pohledem starousedlíků* (Haklová, 2009). Po jejich přečtení jsem ale došla k závěrům, že každá je zaměřená pouze na určitou část – Milovice–Mladá či například na výzkum sovětských vojsk v Milovicích pohledem starousedlíků. V důsledku této skutečnosti jsem zpočátku řešila, jakým způsobem výzkum v Milovicích vlastně pojmut. Při vnějším pohledu bylo možné Milovice rozdělit na dvě části – starou a novou. Nechtěla jsem se však věnovat pouze jedné z nich a tak jsem pojala výzkum Milovic jako jedno výzkumné pole z holistického hlediska. Holistický přístup je založen na zkoumání určitého jevu či kulturního prvku, který je součástí širokého systému znaků a hodnot. Je tedy potřeba zkoumat jev ve vztahu k jiným sociokulturním, ekonomickým či historickým aspektům, ne izolovaně (Bitušíková, 2003). V mém případě to tedy znamená zkoumat město Milovice jako celek a ne ho striktně rozdělovat na dvě části, či na dvě skupiny obyvatel a ty zkoumat odděleně.

V souvislosti s proměnou obce, jsem si stanovila dvě výzkumné otázky: Jakým způsobem se změnil život obce jako celku vlivem recentních demografických změn? Jak tato nová skutečnost ovlivňuje další rozvoj obce, sociální vztahy, charakter bydlení a životní styl „původních“ i „nových“ obyvatel Milovic? Zodpovězení těchto otázek bylo cíl mého výzkumu.

1.1 Metody výzkumu

Terénní výzkum jsem rozdělila do dvou etap. V první etapě jsem zvolila kvantitativní výzkum, který jsem realizovala formou dotazníků, protože se domnívám, že tento způsob je vhodný pro zkoumání velkých skupin a vede k získání většího množství dat. Kvantitativní výzkum má však také nevýhody. Jsou to například situace, kdy výzkumník používá různé teorie, avšak ty nemusí zcela platit ve zkoumané oblasti, neboť ta může mít své místní zvláštnosti, na které nelze použít teorie obecné. Další nevýhodou, která v některých případech může ovlivnit výzkum, je malé množství způsobů získávání dat (Hendl, 2008).

V druhé etapě jsem zvolila výzkum kvalitativní - rozhovory, neboť jsem potřebovala získat přesněji zaměřené výsledky. Nedílnou součástí byla metoda zúčastněného pozorování, která spočívá v pobytu výzkumníka ve výzkumné skupině, tedy v tomto případě ve městě a toto pozorování probíhá po většinu výzkumu. Účastnila jsem se různých kulturních akcí, městských zasedání, i při pouhých procházkách městem, jsem si utvářela obraz o místních obyvatelích a náhodně je oslovovala, neboť při tomto typu výzkumu je důležité být v osobním kontaktu s pozorovanými (Hendl, 2008). Naopak nezúčastněné pozorování, které spočívá v minimální interakci se zkoumanými subjekty, kde by nemělo téměř dojít k narušení zkoumaného terénu a hůř se získávají informace o postojích účastníků, jsem při svém výzkumu využila zcela minimálně (Hendl, 2008).

1.1.1 Kvantitativní sběr dat

„Kvantitativní výzkum využívá náhodné výběry, experimenty a silně strukturovaný sběr dat pomocí testů, dotazníků nebo pozorování.“ (Hendl,

2008: 44). Tento způsob sběru dat jsem zvolila v první fázi výzkumu. Považovala jsem za vhodné, získat nejprve větší množství dat, analyzovat je a dle získaných výsledků se na dané téma zaměřit již konkrétněji.

Dotazníkové šetření probíhalo během měsíců července a srpna 2011. Dotazníky byly rozmístěny jak v Milovicích – Mladé tak v původní části Milovic. Zpočátku jsem se domnívala, že jsem toto rozmezí nezvolila vhodně, neboť v této době prázdnin nejsou lidé příliš doma. Nakonec se ale z celkového počtu 220 dotazníků navrátilo 176. Návratnost je v tomto případě tedy 80%, což je podle Punche velmi dobré, neboť ten za úspěšnost považuje návratnost alespoň 60% (Punch, 2008). Dotazníky byly umístěny v Městské knihovně, v mateřském centru a na internetu, odkud také měly největší návratnost.

Jednalo se o dotazníky anonymní, v celkovém počtu 18 otázek. Prvních pět otázek bylo identifikačních, sloužících k základní orientaci respondentů, následujících 13 bylo směřováno k zodpovězení otázek výzkumných. Dotazník byl sestaven z otázek uzavřených, kdy respondenti vybírají pouze z uvedených možností, polo uzavřených, kde po výběru z uvedených možností je na konci i prostor pro volnou odpověď, tak i otevřených, kde je produktem výpověď napsaná respondentem (Hendl, 2008).

1.1.2 Kvalitativní sběr dat

Tato fáze výzkumu, kterou považuji za hlavní, probíhala od září do prosince 2011. „Výskumná metodika používaná v urbánnej antropológii vychádza z tradičných etnografických metód a techník založených na osobnom – face to face kontakte s informátorom“ (Bitušíková, 2003: 19). Proto sběr dat probíhal také formou rozhovorů, které jsem pořizovala opět jak mezi obyvateli Milovic-Mladé tak i s obyvateli původními.

Významný metodolog Creswell definoval kvalitativní výzkum takto: „Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a prování zkoumání v přirozených

podmínkách“ (Creswell in Hendl, 2008: 48). Názory účastníků pro mě byly velmi důležité a zkoumání v přirozených podmínkách jsem si v této části výzkumu osvojila i já. Mohlo by být zavádějící, že i když v Milovicích žiji, bude získání respondentů snadné. Záměrně jsem se však vyhnula rozhovorům s lidmi, které znám. Zpočátku jsem oslovovala obyvatele na veřejných prostranstvích v obci. Později jsem si obyvatele vybírala na základě toho, v jaké části Milovic bydlí, jelikož jsem rozhovory měla dle této skutečnosti rozděleny. Na začátku rozhovoru je důležité prolomit určité psychické bariéry (Hendl, 2008). Toho jsem se snažila docílit představením své osoby, stručně vysvětlit o jaký výzkum se jedná, pro jaké účely bude výpověď respondenta použita a kde si pak případně bude možné mou práci prohlédnout. Po té jsem se dotázala, zda respondent souhlasí s použitím diktafonu pro zvukový záznam rozhovoru. Ve většině případů jsem se setkala s pochopením a souhlasem, pouze jednou jsem byla odmítnuta. V této věci jsem neshledala rozdíly mezi původními obyvateli a nově přistěhovalými.

Zvolila jsem strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami. Měla jsem, připraveny dvě sady otázek – zvlášť pro nové a zvlášť pro původní obyvatele. Toto rozdělení jsem zvolila z důvodu rozdílnosti otázek, neboť původním obyvatelům jsem nemohla klást otázku, proč se do Milovic přistěhovali nebo naopak původních obyvatel jsem se tázala, jak vnímají nově přistěhovalé lidi. Respondenty jsem oslovovala náhodně, ale první má otázka byla, zda jsou původní či noví obyvatelé. Striktně jsem se ale připravených otázek nedržela. Pokud chtěl respondent sám doplnit některou z otázek nebo mi sdělit další informace, poskytla jsem mu tuto možnost velmi ráda.

1.1.3 Zúčastněné pozorování

Samozřejmě a důležitou součástí výzkumu, bylo zúčastněné pozorování. Jedná se o pobyt pozorovatele ve zkoumané skupině, prostředí - v mém případě tedy v-obci; výzkumník si dělá poznámky, sbírá data či pozoruje (Hendl, 2008). Této metody jsem využívala při své účasti na různých kulturních a zábavních akcích, či městských zasedání. Pozorovala jsem převážně obyvatele původní části Milovic a nově přistěhovalé obyvatele a jejich vzájemné interakce. Tato metoda mi pomohla k pochopení vztahů mezi obyvateli.

1.2 Etika výzkumu

Během výzkumu jsem se setkala také se situacemi, kdy jsem musela řešit i etické aspekty výzkumu. Při dotazníkovém šetření jsem v úvodním popisu upozornila, že dotazník je zcela anonymní a po respondentech jsem nevyžadovala žádné osobní informace. V této části výzkumu jsem se proto z etického hlediska nesečkala s žádnými problémy.

V rozhovorech však mají etické aspekty důležitou roli, neboť se už jedná o osobní kontakt s respondentem. Před zahájením samotného rozhovoru jsem vždy požádala o možnost nahrání na diktafon. Nebylo by podle mě totiž možné, se na rozhovor zcela soustředit. Někteří respondenti přijali tuto skutečnost bez problémů, někteří však zpočátku váhali a souhlasili až po opakovaném vysvětlení účelu rozhovoru. Na základě této skutečnosti a pro zachování anonymity respondentů se budu při citování výpovědí odkazovat na respondenty, u nichž uvedu pouze křestní, smyšlené jméno. Tato možnost je podle mého názoru vhodnější a příjemnější, než označení respondent č. 1, č. 2 atd.

1.3 Terminologie

Pro snadnější orientaci a pochopení uvádím termíny, které v této práci používám.

Noví obyvatelé – jedná se především o nově přistěhovalé obyvatele, do části Milovice Mladá. Za nově přistěhovalé obyvatele považuji ty, kteří v Milovicích nežijí déle jak 15 let. Pokud se v práci zmiňuji o nových obyvatelích, kteří se přistěhovali do původní části Milovic, upozorňuji na to.

Starousedlíci, původní obyvatelé – tyto termíny používám pro obyvatele žijící v původní části Milovic od narození.

2 Teorie města

V této kapitole se pokusím o teoretické vymezení města v současné době, krátce se zmíním o jejich vzniku a vývoji, uvedu několik definic nahlížejících na město z odlišných pohledů a zmíním také různé funkce měst.

2.1 Definice města

Město nelze charakterizovat ani jednou větou ani jednou obecnou definicí, neboť každý může mít na město odlišný pohled. Jinak se na město bude dívat antropolog, jinak sociolog, jinak architekt a jinak ekolog. Je tedy důležitý pohled nejen analytika, ale i rezidentů. Existuje nespočetné množství definic města, které se liší podle jednotlivých oborů. Chtěla bych zde poukázat na možnosti různých pohledů na město.

Americký teoretik environmentální urbanistické tvorby Kevin Lynch píše, že „*Město má množství významů, ačkoli jsou pro nás jeho charakteristiky na první pohled jasné a sdělitelné*“ (Lynch, 2004: 8). Důležité podle něj také je, že lidé mají odlišné způsoby, jak chápou město (Lynch, 2004). Toto se dá zcela jasně aplikovat i na Milovice, neboť ve výsledcích výzkumu bylo zjištěno, že původní obyvatelé berou město jako místo svého trvalého domova, žijí zde od narození či většinu svého života, ale naopak určitá část nově přistěhovalých lidí má Milovice za pouhou noclehárnu, která je dobrým místem pro dojíždění za prací, zejména do Prahy.

Autor z oboru demografie Vladimír Srb se domnívá, že „*K obcím městského typu jsou urbanisticky i statisticky přiřazovány i městyse s některými právy měst. Za obce městského typu mohou být v dnešní moderní době považovány i obce nemající výslovný ráz měst, jako např. lázeňská či rekreační místa*“ (Srb, 2004). Toto tvrzení dle mého názoru dokazuje rozdílnost vnímání měst a nejednotnost v ustanovení hranice, co je město a co není.

Další pohled nabízí velký sociologický slovník, podle kterého je město „*z hlediska analytického jedna z podob sídla, územního společenství. Město je formou komunity, jejíž členové žijí společně tím způsobem, že sdílejí nejen ten nebo onen*

dílčí zájem, nýbrž všechny zákl. podmínky společného života“ (Maříková, Petrušek, Vodáková 1996: 609).

Jiný pohled na město má sociální ekolog Bohuslav Blažek, který ho srovnává v kontrastu s vesnicí a tvrdí, že město a vesnici nemusíme rozlišovat pouze podle velikosti obce či počtu jejích obyvatel, ale je možné město a vesnici odlišit právě na základě jejich vztahu ke svému okolí (Blažek, 1998). Ztotožňují se i s jeho dalším názorem, kdy tvrdí, že město může venkov jak vykořisťovat, tak mu na druhou stranu také pomáhat tím, že pro venkov vytváří společenské objednávky (Blažek, 1998). Tedy odebírá od něj např. potraviny, pracovní síly, ale využívá jej také jako prostředek pro generaci, neboť je všeobecnou pravdou, že např. lidé žijící v Praze jezdí trávit víkendy na chaty a chalupy umístěné většinou v nějaké malebné vesnické krajině.

Dle mého názoru je odlišnost dána specifickým zaměřením různých oborů, na danou zkoumanou věc. Nelze konstatovat, že existuje jeden obor, který by se zkoumaným tématem zabýval s obecného hlediska, ze všech možných stran a úhlů. Tomuto záměru se však velmi přiblížila právě sociální antropologie, která se snaží město chápat odlišněji, dá se říci komplexněji a zaměřuje se současně na mnoho složek a faktorů. V tomto spatřuji změnu, oproti výše uvedeným definicím. Samozřejmě zdůrazňuje zejména kulturu a kulturní chápání města. *„Antropológia mesta sleduje mesto jako také, s dorazom na široký urbánny kontext, akceptuje rozne atributy mestského společenstva (vel'kost, hustotu, heterogenitu, socio-priestorovú segregáciu, diferenciaciu apod.) a ich vliv na život obyvateľ'ov mesta“ (Bitušíková, 2003: 15).*

Slovenská urbánní antropoložka Bitušíková se vyjadřuje také k dichotomii vztahu město-vesnice a tvrdí, že město *„je zložitým sociálnym organizmom, ktorý sa od dediny odlišuje nielen kvantitatívne, t.j.j. rozsahom a početnosťou aglomerácie, ale aj sa kvalitatívne – širokou sociálnou skladbou a zložitost'ou vzťahov a vazieb“ (Bitušíková, 2003: 7).* Toto se projevilo nyní při velkém počtu obyvatel, kdy jsou vztahy nejen složitější, ale také vzdálenější. *„Jo to dřív, když tu nebylo tolik lidí, to jsme jeden druhého potřeboval. Půjčit si vajíčka, cibuli a tak, ale dneska, dneska si každéj dojde do penny nebo do tesca, ty tu kvůli nám stejně nepostavili“* uvedl respondent Zdeněk.

Další antropologický pohled na město nabízí antropologický slovník, který o něm tvrdí, že je to „*sídelní útvar větší než vesnice, který splňuje určité minimální podmínky pro takové označení. Tato kritéria se v každém státě liší; obvykle mezi ně patří populační velikost, podíl ekonomicky aktivních obyvatel pracujících mimo zemědělství, hustota zástavby, úroveň infrastruktury a služeb*“ (Malina et al., 2009).

Za zajímavé považuji i porovnání světových regionů kde zjistíme, že největší podíl městského obyvatelstva se nachází v Evropě a Americe, nejnižší pak v Asii a Africe. V České republice byl v roce 2007 podíl městského obyvatelstva 63,6%. Je to ale o 6,7% méně než v roce 2003, což je dáno suburbanizací – tedy stěhováním se obyvatel, jejich aktivit a některých funkcí z jádrového města do jejich městských zázemí¹. Nejvyšší stupeň urbanizace je v Praze, Plzni, Brně, Ostravě a dále pak především v území severozápadních Čech. Nižší stupeň urbanizace je pak charakteristický pro jižní polovinu republiky². O suburbanizaci se zmiňuji, jelikož Milovic se začíná také týkat, i když zatím velmi málo. Za jistou suburbanizační část lze považovat rozvíjející se lokalitu Boží dar, která se nachází na okraji Milovic. O této lokalitě se více zmiňuji v kapitole Budoucnost a správa obce.

2.2 Funkce měst

Je nezpochybnitelným faktem, že město má určité funkce. Různí autoři uvádějí různé funkce a opět nelze určit, která je obecně platná. Mě však zaujaly funkce, které uvádí Bitušíková (2003):

1. Centrum kulturní kontinuity a transmise a komunikační uzel – město je sídlem kulturních institucí a médií, čím vytváří komunikační vazby s okolními regiony
2. Generátor ideologické změny – množství kulturních a vzdělávacích institucí, kumulace intelektuálních, politických a ekonomických elit, přítomnost médií, heterogenity populace a životních výlov se stávají podmětem pro radikální ideologické a sociokulturní změny

¹ http://www.suburbanizace.cz/01_theorie_suburbanizace.htm

² <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/komentar.67.html>

3. Zdroj integrále větších kulturních regionů – různé městské události a prostory umožňují integrálu městského obyvatelstva s rurálním, město tak přispívá k vytváření identity a regionální populace

Domnívám se, že tyto funkce má i město Milovice, i když v menší míře, což je dáno samozřejmě i velikostí města samotného. Nachází se tu kulturní instituce, jako je divadlo či muzeum, školy základní a jedna i střední a pravidelně se konají různé kulturní akce. Nemusí to platit ale vždy, neboť města prochází vývojem a nejsou neměnná a opět může docházet k rozrůznění funkcí podle odlišných oborů.

3 Popis města Milovice

Město Milovice leží ve Středočeském kraji pouhých 38 km od Prahy, v oblasti Středního Polabí. Jeho rozloha činí 3119 ha a skládá se ze čtyř oblastí – Mladá, Milovice, Boží Dar a Benátecká Vrutice. K 18. 4. 2011 mělo Město Milovice 9.121 obyvatel (statistické údaje Městského úřadu). Průměrná věková struktura je 28,3, což Milovice řadí mezi obce s nejnižším věkovým průměrem. To je ovlivněno průběžným přistěhováním mladých rodin a není tedy shodná s běžnou statistikou ČR. Městem se Milovice staly 3. 9. 1991 podle zákona ČNR č. 367/90 Sb. Bylo tak rozhodnuto na 58. schůzi České národní rady (Čapková, Tatarová, 2004).

3.1 Historie Milovic

Název obce je odvozen od slova Mil. Jakýsi Mil je zmíněn již roku 1243. Asi 700 m východně od Milovic stávala rytířská tvrz, která je zmíněna roku 1390, kdy byla v držení bratří Holomků. Po smrti jednoho z nich se zboží ujala vdova a její syn Jan. Poté je údajně roku 1410 zapsán Závíš z Milovic. Posléze panství přecházelo na další držitele a do roku 1503 patřily Milovice spolu s vesnicí Mladou známému rodu Smiřických ze Smiřic. Po něm se panství dostalo do rukou Albrechta a Jaroslava Heinrichových. Jaroslav většinu svého majetku, mimo jiné i tvrz, dvůr, ves Milovice a Mladou prodal roku 1509 Bedřichu z Donína. Na podkladě kupní smlouvy připadly ony obce k panství Dražice – Benátky a od té doby nastala nová epocha vsi Milovice (Sedláček, 1927). Odkupem a děděním roku 1668 v dražbě, panství koupil pražský arcibiskup Frant Příchovecký a po něm následovali další majitelé z tohoto rodu (Otto, 1901). Následně se panství dostalo do rukou rodu Thun-Hohenstein, ale Leopold Felix z Thun a Hohenstein ve snaze zvelebit zemědělství na své náklady se silně zadlužil a panství roku 1895 propadlo bance. Koncem 19. století usilovalo císařské a královské rakousko-uherské ministerstvo války o koupi vhodného území pro výcvik vojska. Banka tuto příležitost využila a prodala vojenskému eráru rajon kolem Benátek a Milovic v rozloze 35 km². Až do roku 1904 byly Milovice bezvýznamnou vesnicí, jako stovky jiných v Království českém. Nejsou zaznamenány ani v monumentálním

Bílkově díle „Dějiny konfiskací v Čechách“ (Bílek, 1882). Významná změna nastala v roce 1904 a v letech následujících, kdy došlo ke zřízení vojenského cvičiště. To bylo svým charakteru a rozlohou jediným v celé tehdejší monarchii. V důsledku přítomnosti vojska, nastala trvalá prosperita. K značnému rozkvětu došlo zejména v oblasti spolkové, kdy vznikaly a rozvíjely se různé spolkové kluby apod. Vznikala řada živností, byl postaven kostel, posléze škola, silnice, železnice z Lysé do Milovic a jiné obecně prospěšné objekty³. Slušně situovaní obyvatelé si stavěli rodinné domy, sedláci zvelebovali své usedlosti apod. Tento stav trval až do konce června 1991.

3.2 Historie vesnice Mladá

Za velmi podstatné považuji i krátké zmínění historie obce Mladá, neboť to shledávám důležitým pro pochopení historických souvislostí v této práci. Je zde také vysvětleno, proč se jedné části Milovic říká Mladá (mnohokrát se o této části v práci zmiňuji) i přesto, že obec Mladá stávala zcela jinde.

Tři km na sever od Milovic, stávala vesnice Mladá. Byla rozložena mezi lesy a stejně tak, jako Milovice byla zemědělského charakteru. První zpráva o této vesnici, kterou lze doložit, pochází z roku 1341. Pojmenování vsi je odvozeno od Mlady, dcery Boleslava, knížete pražského (Bílek, 1882). Významným předělem v historii této vesnice se stal rok 1904. Již v letech minulých usilovalo císařské a královské říšské ministerstvo války o zřízení velkého vojenského cvičiště. Cvičiště bylo určeno pro 8. a 9. sbory, které byly rozloženy v Čechách se stavem cca 40 tisíc mužů všech druhů zbraní. Naskytla se výhodná možnost, zřídit takové cvičiště východně od Benátek n/Jizerou (Otto, 1901). Předcházela tomu intenzivní jednání mezi úřady, ministerstvy a jinými institucemi. Nezanedbatelná role v těchto jednáních připadla i biskupství litoměřickému, pod jehož církevní pravomoc Mladá spadala. Na jaře roku 1904 bylo jednání ukončeno. Téměř uprostřed proponovaného cvičiště stála vesnice Mladá. Bylo nutno začít s vystěhováním obyvatel a odškodněním za jejich nemovitosti a pole. Komise, která tímto byla pověřena, na příkaz císařského a královského ministerstva války, měla docílit vykoupení smírnou

³ Informace čerpány ze soukromého archivu místního historika pana Aleše Kubeše

cestou na základě trhových a směnných smluv. V roce 1903, tedy krátce před zánikem obce bylo v Mladé 190 čísel popisných.

V průběhu dalších let z opuštěných stavení byly použity některé materiály na stavbu hájoven na cvičišti, další byly rozstříleny při ostrých střelbách, ostatní se rozpadly.

Nynější název části Milovic-Mladá pochází od pojmenování vojenského tábora. Ten byl na základě vládního usnesení z 6. 6. 1950 dnem 1. 3. 1950 pojmenován Vojenský újezd Mladá⁴.

3.3 Demografický vývoj

Když 19. června 1991 opustil Milovice poslední sovětský voják a poslední vlak sovětské armády, žilo v Milovicích pouhých 1096 obyvatel (Čapková, Tatarová 2004). Tento počet se však brzy změnil, neboť město převzalo v letech 1992 – 1994 bytové domy na sídlišti Balonka⁵. Část z nich postupně opravovali noví vlastníci, zbylé byty pak byly opraveny za prostředky z dotace na bydlení pro volyňské Čechy. Počet obyvatel se zvýšil na 1789 lidí. K dalšímu brzkému nárůstu došlo do roku 1996. Počet obyvatel byl již 2082, a to především díky sloučení Milovic s Benáteckou Vruticí a také díky další rekonstrukci dvou panelových domů na Balonce (statistické údaje Městského úřadu). Nelze opomenout ani fakt, že se jednalo o mladé páry, a tak stoupal i počet nově narozených dětí.

Důležitým obdobím ve vývoji počtu obyvatel v Milovicích, se stalo období od roku 1997 zhruba do roku 1999, kdy byla zahájena rekonstrukce panelových domů v Mladé, které tam zbyly po sovětské armádě a byly značně poničeny. Respondent Petr vzpomíná: *„Tenkrát jsem se do Milovic přistěhoval s rodičema, myslím, že to byl rok 1999 a pamatuju si, jak jsme bydleli v jednom ze dvou opravených domů. Nikde tu nic nebylo, všude kolem ty zničený baráky po Rusácích, dokonce i hlavní silnice směrem dolu do starých Milovic byla ještě dlážděná kostkama“*.

⁴ Informace čerpány ze soukromého archivu místního historika pana Aleše Kubeše

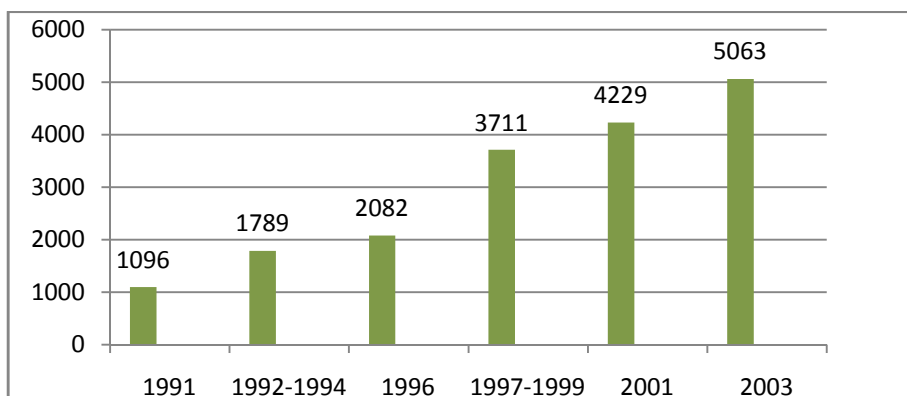
⁵ Jedná se o místní označení jedné z městských částí města Milovice. Během pobytu vojsk armády ČSR zde stávala plnicí stanice pro vzduchové balóny, které armáda využívala pro signalizaci.

Postupně bylo opraveno na 500 bytů a počet obyvatel na konci roku 1999 byl již 3711 a do města nadále přicházely mladé rodiny s dětmi (statistické údaje Městského úřadu).

Rokem 1999 však nárůst obyvatel neskončil, ba naopak. Od roku 2000, kdy byly stále opravovány další a další byty, přicházelo do Milovic ještě více mladých rodin, což mělo za následek zvýšení počtu narozených dětí. V březnu roku 2001 bylo podle celostátního sčítání lidu zjištěno 4229 obyvatel žijících v Milovicích (Český statistický úřad). O dva roky později, bylo v Milovicích k trvalému pobytu přihlášeno již 5063 občanů ČR. (statistické údaje Městského úřadu).

Příliv nových obyvatel se však ani následně nezastavil, nýbrž pokračoval a k datu 18. 4. 2011 lze konstatovat, že v Milovicích je evidováno 9121 obyvatel (statistické údaje Městského úřadu). Podle výpovědí respondentů je možné předpokládat, že v Milovicích žije mnohem více lidí, ale nejsou však přihlášení k trvalému pobytu. Většinou z toho důvodu, že byt není v jejich osobním ani obecním vlastnictví a neplánují dlouhodobé žití v Milovicích.

Pro přehlednost předkládám graf, ze kterého jasně vyplývá postupný nárůst obyvatel za posledních 20 let. Nejvýraznější vzestup nastal mezi lety 1996-1999, kdy za pouhé tři roky v Milovicích přibylo 1629 obyvatel. Naopak nejmenší nárůst byl v letech 1992-1994.

3.4 Současná situace

Díky přílivu velkého počtu obyvatel v posledních letech, nestačí na tuto skutečnost reagovat pracovní trh a dochází tak k velkému nárůstu nezaměstnanosti, což je jistě dáno i nízkou věkovou strukturou obyvatel, kteří zakládají rodiny.

Faktem také je, že ve městě není významný zaměstnavatel, který by nabídl pracovní místa. Jen díky velmi dobrému spojení především do Prahy, ale i Mladé Boleslavi či Nymburka není zaměstnanost ještě vyšší⁶.

S velkým nárůstem počtu obyvatel souvisí zejména problémy ve školství. Jedná se především o nedostatečnou kapacitu jak v mateřských, tak i základních školách.

V současné době se v Milovicích nachází čtyři mateřské školy, z toho jedna je soukromá. Mateřská škola U broučků zahájila svůj provoz 4. dubna 1957 a nabízí kapacitu 120 míst⁷. Mateřská škola Sluníčko, která byla otevřena 1. 9. 2006, se nachází v části Mladá a patří k největším v České republice. Má 11 tříd a pojme až 308 dětí⁸. Jelikož ani tyto dvě mateřské školy nejsou schopny vyhovět počtu dětí v Milovicích, došlo ke vzniku dalších dvou mateřských škol. Jedná se o mateřskou školu Milli school, která na požádání zajišťuje i výuku částečně v anglickém jazyce a zcela nově otevřenou mateřskou školu Kostička, která má kapacitu 112 dětí⁹.

Základní vzdělání zajišťuje v Milovicích Základní škola T.G.Masaryka, která disponuje dvěma budovami. Jedna se nachází ve staré části Milovic a její kapacita je 500 žáků, druhá budova byla částečně otevřena v roce 2003 a nachází se v části Mladá¹⁰.

V roce 2000 byla otevřena Soukromá střední škola cestovního ruchu v Milovicích, která nabízí jak denní, tak i dálkové studium¹¹.

V průběhu posledních let dochází k postupnému rozšiřování zdravotní péče. V současné době v Milovicích ordinují dva dětské lékaři, dva praktičtí lékaři pro dospělé, jeden stomatolog, jeden oční lékař a jeden gynekolog. Tato kapacita je však stále nedostačující. Řada lidí však využívá lékařskou péči v okolních městech, či v místě svého zaměstnání. Lékaři působí převážně v pronajatých prostorách od kraje. Dříve se většina nacházela v původních Milovicích, nyní ale dochází ke zlepšení a v Mladé je již praktický i dětský lékař.

⁶ Informace čerpány z publikace Koncepce rozvoje města Milovice v letech 2004 – 2014, oddíl Obyvatelstvo a trh práce

⁷ www.ms-ubroucku.cz

⁸ www.ms-slunicko.com

⁹ www.mskosticka.cz

¹⁰ www.zsmilovice.cz

¹¹ www.ssos-cr-beroun.cz

Nelze opomenout ani fakt, že s rostoucím počtem obyvatel bylo zapotřebí rozšířit obchodní síť v Milovicích, především zvýšit počet obchodů s potravinami. Zpočátku byla koncentrace obchodů pouze v původních Milovicích, což se ale již změnilo. Kromě tří obchodů společnosti Jednota, rozmístěných jak ve starých Milovicích, tak i v Mladé, došlo k výstavbě Penny Marketu a supermarketu Tesco, které se nachází v centrální části města v bezprostřední blízkosti nádraží. Řada lidí, však stále nakupuje mimo město, např. v Mladé Boleslavi či Praze¹².

¹² Informace čerpány z publikace Koncepce rozvoje města Milovice v letech 2004 – 2014, oddíl Služby a občanská vybavenost

4 Sociální, ekonomický a územní rozvoj města Milovice

Rozvoj lze obecně chápat jako proces zlepšování. Dochází ke vzniku něčeho kvalitativně lepšího, než bylo to předchozí. U rozvoje je však důležité, sledovat jeho jednotlivé složky. Ekonomický rozvoj, vede ke zvýšení ekonomické prosperity daného území, rozvoji podnikatelských aktivit a rozvoj služeb. U sociálního rozvoje lze hovořit o zajištění kvalitní péče o obyvatelstvo – vzdělání, zdravotnictví apod. Územní rozvoj zahrnuje územní úpravy, zlepšování životního prostředí či bytovou výstavbu (Blažková, 2009).

Do roku 1904 neměly Milovice žádný větší význam. Změna nastala až po tomto roce, kdy došlo ke zřízení vojenského výcvikového cvičiště a s ním došlo i k celkovému rozvoji obce. V roce 1930 Milovice zasáhla celosvětová ekonomická krize a i přes snahu Sokola podobných spolků, byla účast na kulturních a divadelních akcích slabá. Vyhledávané však bylo místní zvukové kino „U Malých“, které promítalo dvakrát až třikrát týdně. V Následujících čtyřech letech došlo k rozmachu obchodní živnosti – bylo přihlášeno pekařství a cukrářství, obchod se střížním zbožím, obchod s uhlím a zlatnictví. Roku 1935 se po dlouhém očekávání uskutečnila plánovaná výdlažba silnice mezi Milovicemi a nedalekým, asi pět km vzdáleným městem Lysá nad Labem (Čapková, Tatarová, 2004). Následující rok došlo v obci ke stagnaci jakékoliv výstavby – nebyl postaven ani jeden dům, vzniklo pouze hasičské skladiště.

Poté nastalo období 2. světové války. Do Milovic vstoupila německá armáda 17. března a Němci začali přebírat od čs. vojenské správy výzbroj a výstroj. S tímto obdobím souvisí i rozsáhlá výstavba, která začala záhy. Jednalo se především o vybudování silnic, dále o cvičné domy atd. Roku 1940 začala stavba druhého tábora a spolu s ní došlo i k dalšímu rozšíření vojenského výcvikového prostoru a došlo i k vystěhování dalších okolních obcí. Podmínky se zaměstnáním se v této době zlepšily, jelikož na severní straně cvičiště vznikl tzv. Nordlager (Severní tábor), kde práci našel i značný počet českých civilních zaměstnanců a podmínky a platy byly velmi slušné (Čapková, Tatarová, 2004).

Léta poválečná byla v Milovicích takřka stejná, jako v jiných městech a vesnicích. Byly zrušeny různé spolky, jako např. oddíl skautský nebo aeroklub a nedošlo již k jejich obnovení.

Roku 1949 však začala rozsáhlá modernizace letiště Boží Dar. Díky této události došlo k prodloužení železniční tratě z Milovic až na Boží Dar¹³. V letech 1946 – 1950 na Božím Daru fungovala Letecká základna 9 (Čapková, Tatarová, 2004).

Přelom 40. a 50. let lze označit pro Milovice jako období modernizace. Hned v roce 1948 došlo v celé obci k namontování veřejného rozhlasu a byla opravena kostelní věž. Byly dlážděny ulice, zřizovány různé instituce jako např. poradna pro matku a dítě, či obvod pro vedení veřejných matrik a sňatkové agendy.

O následujících 50. a 60. letech máme nejasné a neúplné informace. Došlo ke zřízení osmileté střední školy, došlo ke zřízení zdravotního střediska, vznikla dětská poradna a proběhlo první vítání občánků.

Když byla ukončena vojenská činnost ve vojenském prostoru a roku 1991 odešel z Milovic poslední sovětský voják, byla zapotřebí zajistit bezpečnost občanů nejen Milovic, ale i všech okolních vesnic, jejichž katastry jsou nyní součástí bývalého Vojenského výcvikového prostoru. Začalo se tedy s asanací veškeré možné plochy, od nevybuchlé nebo pouze částečně vybuchlé munice. Bylo nutno vyčistit znečištěnou půdu, i povrchovou a podzemní vodu. Pyrotechnická asanace byla ukončena, mohu-li tvrdit relativně v nedávné době, po deseti letech, 30. 9. 2001. V dnešní době je vojenský výcvikový prostor bezpečný k volnému pohybu, ale ještě nelze zcela vyloučit nález nějakého podezřelého předmětu.

Bylo navrženo několik plánů na využití opuštěného výcvikového prostoru, žádné však nebyly přijaty a nebyly dost reálné. Jednalo se např. o výstavbu mezinárodního letiště střední Evropy, s cílem 230 milionů cestujících ročně. To je však naprosto nemožné, a tak z toho plánu z počátku 90. let sešlo. Dalším návrhem bylo vytvoření moderního městečka pro seniory, což by obsahovalo výstavbu mnoha pavilonů, celé infrastruktury ve formě obchodů, cukráren, kaváren atd. Výhodou by byly nové pracovní možnosti, ale stejně jako v předešlé situaci, plán se neuskutečnil. Postupně byly navrhovány další varianty, jako např. výstavba zkušební dráhy pro Škoda Auto, která je nedaleko Milovic nebo výstavba sluneční elektrárny. Na odpor obyvatel Milovic a občanského sdružení Mladá, byly tyto

¹³ jedná se o prostory bývalého Vojenského výcvikového prostoru s převážně panelovou zástavbou. Do současné doby nebyl úspěšně zahájen proces znovuoživení pro civilní účely.

návrhy zamítnuty. V současné době se prostor cvičiště využívá pro kulturní akce, jako jsou různé hudební festivaly a v bývalých hangárech mají svá malá motorová letadla nadšenci, kteří tu pravidelně létají¹⁴.

Odvodnění a zneškodnění odpadních vod bylo v roce 1998 zrekonstruováno v části Milovic Boží Dar, v Benátecké Vrutici v roce 2000. Jelikož ale musí mít města a obce s počtem obyvatel od 2 do 10 tisíc splaškovou kanalizaci, kterou Benátecká Vrutice neměla, bylo zapotřebí ji nejpozději do roku 2010 také vybudovat. Záměr byl podán v roce 2008, dokončení proběhlo v roce 2010. V částech Milovice a Benátecká Vrutice byla v roce 1998 dokončena plynofikace většiny přípojek pro jednotlivé objekty. V části Mladá je k dispozici hlavní rozvodová síť, část Boží Dar není plynofikována¹⁵.

V letech 2000 – 2003 přicházejí do Milovic další obyvatelé, a tak dochází k dalším rekonstrukcím bytů v části Mladá a současně k rozšiřování služeb ve městě.

Z výše uvedeného rozvoje Milovic je možné vyčíst, že v posledních 20 letech lze zaznamenat obrovský rozvoj především v rekonstrukci panelových bytů. V posledních 10 letech dále dochází k opravám panelových bytů, ale lze zaznamenat i velký nárůst výstavby rodinných domů, zlepšení rozvoje služeb a infrastruktury. S těmito skutečnostmi souvisí i nárůst obyvatel, který se od roku 1991, tedy odchodu posledního sovětského vojáka z Milovic zvýšil 9 krát a nárůst lze nadále předpokládat, ale ne však tak znatelný.

4.1 Priority rozvoje města z pohledu obyvatel

Obecně lze z výpovědí obyvatel Milovic konstatovat, že město se neustále rozvíjí a rozvíjet pravděpodobně bude. Většina dotázaných změny hodnotila kladně, ale jsou i tací, kteří nejsou zcela spokojeni: „*V rámci možností jsem spokojen, ale pořád je co zlepšovat, jako všude*“. Respondent Pavel se dokonce dále domnívá, že: „*Městu chybí peníze na rozvoj, který by byl adekvátní k nárůstu počtu*

¹⁴ <http://letistemilovice.nazory.cz/>

¹⁵ Informace čerpány z publikace Koncepce rozvoje města Milovice v letech 2004 – 2014, oddíl Infrastruktura

obyvatel“. S tímto tvrzením lze zcela jistě souhlasit, neboť jak jsem již ve své práci zmínila, město má nedostatečnou kapacitu ve školních zařízeních, především v mateřských a základních školách. Také zde není dostatek volnočasových aktivit a obyvatelé stále vyhledávají sportovní a relaxační vyžití ve vedlejších městech. „*Chtěla bych skutečné centrum města a nějakou turistickou atrakci, ne jenom Votvírák*“ tvrdí respondentka Jana. Podobně je s touto situací nespokojen i respondent Petr, který konstatoval, že: „*V Milovicích chybí prostory pro sportovní vyžití, například bych uvítal krytý bazén, in-line bruslařskou dráhu atd.*“

Jak jsem již uvedla, logicky, většina obyvatel je se zlepšeními a s nárůstem služeb v Milovicích spokojena. Výrazné rozdíly mezi původními obyvateli a nově přistěhovalými jsem neshledala. Lze však spatřit, že si původní obyvatelé uvědomují, proč v poslední době dochází k různým zlepšením a rozrůstáním se města. Respondentka Zdena uvedla, že: „*Díky většímu počtu obyvatel přibylo v Milovicích i spoustu nových služeb, za kterými se dřív muselo dojíždět do jiných měst*“. I paní Helena tvrdí, že: „*Díky tomu že je tady teď tolik lidí, tak tu postavili Tesco a Penny a taky udělali pravidelné spojení mezi Lysou a Prahou. Kdyby tu žilo jen nás pár původních, tak by se tohle nedělo*“. „*Joo, to postavili kvůli těm novejm, ale pro nás je to dobrý, hodně se toho zlepšilo*“ konstatovala paní Věra. Nově přistěhovalí obyvatelé zlepšení vítají samozřejmě také, ale na druhou stranu to berou jako jistou samozřejmost, neboť většina se přistěhovala z větších měst, kde je velké množství služeb apod. běžné. Určitá zlepšení vznikla dokonce právě díky nově přistěhovalým obyvatelům, kteří se tak rozhodli řešit nevyhovující situaci sami. Např. vznik rodinného centra má na starosti nově přistěhovalá obyvatelka, která nebyla spokojena s nabídkou aktivit pro děti v Milovicích. Respondentka Alice uvedla: „*Byla bych ráda, kdyby bylo víc vhodných míst pro setkávání lidí, třeba dětské hřiště nebo kavárna*“. Dále si respondenti chválili např.: „*Příjemně se ujaly farmářské trhy, ale menší nákupy dělám v penny a na větší pořád jezdím do Mladé Boleslavy nebo do Brandýsa. Taky mi vyhovuje, že je tu dostatek restaurací, a je dobrý že tu jsou už 2 lékárny, ta nová tady v Mladý je super a jsou tu dokonce i banky a pojišťovna*“, popsala paní Lucie. Přítomnost bank a pojišťoven si chválili i další respondenti. V Milovicích má svou pobočku Česká spořitelna, Komerční banka a pojišťovna Kooperativa. Dlouhou dobu působila v Milovicích i GE Money bank, ta se ale již přestěhovala do vedlejšího města Lysé nad Labem.

V otázce zdravotnictví, si dotázaní příliš nestěžovali, pouze respondent Pavel podotkl, že: „*No, mohlo by být víc doktorů, ale v rámci maloměsta je to vlastně v pořádku*“. Mnozí obyvatelé totiž převážně ke svým lékařům dojíždějí do větších měst či je navštěvují v místě zaměstnání, proto jsou celkově spokojeni.

Současným trendem nejen v České republice je výstavba satelitních městeček. Jedná se o okraje měst, které jsou postupně zaplavovány jakousi sídelní kaší. Nejedná se však o samostatná malá města. Jsou naplánována především k bydlení a většinou jim chybí obchody, služby a další vybavenost, kterou musí zajišťovat okolní obce (Hnilička, 2005). Jelikož ale v Milovicích nedochází ke vzniku většího satelitního městečka, ani na výstavbu nových domů v lokalitě Pod Liškami, Topolová, Boží dar či v ulici Družstevní či Zahradní si nikdo z dotázaných nestěžoval. Jeden respondent je však nespokojen s dosud neopravenými domy v Mladé. „*Chtěl bych, aby už konečně opravili nebo zbourali ty staré domy tady v Mladé, kazí to jinak moc pěknou část Milovic*“, požaduje respondent Pavel. Většina dotázaných však nebyla spokojena s infrastrukturou a chtějí její další rozrůstání a zlepšení. Zároveň však uvedly, že je v posledních letech patrný rozvoj. „*Rezervy jsou v dopravní infrastruktuře*“, vyjádřil se respondent Radek a dále ještě uvádí „*aktuálně jsem spokojen, ale stále se město rozrůstá a s ním bude potřeba budovat infrastrukturu, ale jsem spokojen s rychlostí, kterou se infrastruktura buduje. Bydlím v Milovicích už několik let a za tu dobu pozoruji výrazné pokroky. Horší to měli obyvatelé, který se do Milovic nastěhovali daleko daleko dřív*“. Respondent Petr je dále nespokojen se stavem dopravního značení v Milovicích. „*Chybí tu dopravní ukazatelé na okolní města, když tudy někdo cizí projíždí, kdo to tady nezná, tak tu není ani jedna cedule na Benátky, Nymburk nebo třeba Boleslav. Už tolikrát se mi stalo, že u mě zastavili lidi a ptali se na cestu. Město s tím ale pořád nic nedělá*“.

V roce 2009 došlo k důležité události - k elektrifikaci železniční tratě mezi Milovicemi a vedlejším, asi pět km vzdáleným městem Lysou nad Labem. Díky tomu došlo k zajištění přímého spojení mezi Milovicemi a Prahou bez nutnosti přestupu v Lysé nad Labem, a to každou hodinu. Po půl hodině však jezdí i další souprava, která končí v Lysé nad Labem. Za den dojde k přepravě až čtyř tisíc

lidí¹⁶. Výhodou je také možnost zakoupení lístku Pražské integrované dopravy již z Milovic.

S tím souvisí pravděpodobně poslední nespokojenost, kterou jsem zaznamenala z výpovědí respondentů. Velké množství lidí bydlících převážně v Mladé, využívá k dopravě na nádraží autobus, neboť ze vzdálenějších míst Mladé je to na železniční stanici dva km a lidem pravidelné autobusové spojení vyhovuje. Odpadá tím i starost se zaparkováním vozidla, protože parkoviště u nádraží je ráno velmi brzo plné. Musí si však lístek koupit zvlášť do autobusu a zvlášť na vlak. A právě díky tomu, že z Milovic je možné využít ke spojení do Prahy lístek PID, byli by lidé rádi za rozšíření i na autobusovou dopravu a ušetření několika desítek korun denně za cestu do zaměstnání. Ač proběhlo již několik připomínek ve formě petice, stále situace zůstává neměnná. *„Pochopitelně bych uvítal MHD po Milovicích v tarifu PID, které současné vedení města před volbami slibovalo, ale jak už bylo několikrát i na imilovice.cz (diskusní fórum pro obyvatele Milovic) omléto, přes dr. Ratha to neprojde“*, stěžuje si respondent Pavel. *„Jestli se někdy dočkáme sjednocení s PID, tak to bude super“*, potvrdila touhu po PID respondentka Věra. *„Mnoho lidí by uvítalo, kdyby se milovické autobusy mohly zařadit do PID, ale veškeré úsilí ze stran občanů, jako třeba petice zatím skončilo neúspěšně“*, také uvádí další respondentka Kristýna. I respondentka Lucie tvrdí: *„Špatná je situace kolem autobusové dopravy v městě, bohužel to hodně komplikuje Středočeský kraj, hlavně hejtman, který je zásadně proti integraci PID“*.

Celkově lze říci, že s rozvojem Milovic jsou spokojeni jak původní obyvatelé, tak i ti nově přistěhovalí. Ty však můžeme rozdělit na dvě skupiny a to ty, kteří se do dění v obci zapojují, přispěli k založení různých organizací a zájmových spolků, chodí na zasedání zastupitelstva a pak na ty, kterým je naprosto jedno, co se v Milovicích děje, protože zde převážně pouze přespávají a celé dny tráví v zaměstnání, většinou v Praze a tam se také věnují zábavě. Milovice berou pouze jako vhodnou lokalitu k bydlení, vzhledem k blízkosti Prahy. A právě tuto druhou skupinu značně starousedlíci odsuzují a z jejich přítomnost nejsou nadšeni. *„Spousta obyvatel nemá k městu vztah jako k domovu“* uvedl respondent Radek.

¹⁶ http://nymbursky.denik.cz/zpravy_region/trat_milovice20091210.html

4.2 Budoucnost a správa obce

Vzhledem ke skutečnosti, že se Milovice stále rozvíjí, považuji za vhodné věnovat i tomuto tématu kapitolu. Zabývám se zde rozvojovými lokalitami, vzhledem k nedostatečné kapacitě školních zařízení také rozsáhlou rekonstrukcí budovy školy a současným projektem, který je zaměřen na revitalizaci Milovic.

V současné době můžeme v Milovicích najít pět rozvíjejících se lokalit, vhodných pro investiční příležitosti, především pro výstavbu bytů a domů. První z nich se nachází v ulici Topolová, v části Mladá. Rozvíjí se tam zejména bytová zástavba a výstavba rodinných domů. Předností této lokality je dobrá poloha a dostupnost z rychlostní silnice R10. Horší je však dostupnost na nádraží, či k Tesco a Penny. Nově postavených domů je 15, opravených panelových domů pět a řadových domů 18. Druhá lokalita je nazývána Pod Liškami. Tato lokalita nemá příliš vhodné umístění, neboť chybí dobře upravené komunikace. Zde se nachází zhruba deset řadových domů, bytový dům Vyhlídka zrekonstruovaný z nedostavěného obchodního domu po sovětské armádě o 69 bytech a řada činžovních domů, které se stále ještě dostavují.

Největší lokalitou je Boží Dar. Nachází se v prostoru bývalého vojenského výcvikového letiště a v okolí je stále ještě několik vojenských objektů různých typů. Jedná se o lokalitu v přírodě, přímo u lesa. Dochází tam k opravám panelových domů, nevýhodou je ale vzdálenost od centra Milovic, která činí asi dva km. Byty jsou zde opravovány především firmou Švestka, která provedla celkovou rekonstrukci 144 bytových jednotek. Opravené panelové domy jsou oplocené, s 24 hodinovou ostrahou a bezplatným parkovištěm¹⁷. Firma Švestka zajišťuje vlastní, pravidelnou autobusovou dopravu do centra Milovic. Jedná se o deset spojů z Božího Daru do železniční stanice v Milovicích. Některé spoje zajíždí ještě do části Mladá, většinou však po telefonické domluvě.

Nová lokalita se nachází v ulici Družstevní a Třešňová, ve staré části Milovic. Zde došlo k výstavbě 13 rodinných domů. Většina se nachází při hlavní ulici Družstevní, dále pak v Třešňové. Okolo rodinných domů jsou zemědělská, využívaná pole. Z této lokality není příliš dobrá dostupnost do centra města, v blízkosti je pouze obchod společnosti Jednota. Na nádraží či k supermarketu

¹⁷ <http://www.bytyšvestka.cz/budovy>

Penny a Tesco je to zhruba jeden km. Tato zástavba rodinných domů je velmi nová, proto vycházím jen z mého vlastního pozorování.

Podobná situace je u nové, stále se rozvíjející zástavby rodinných domů v ulici Zahradní, v bezprostřední blízkosti hřbitova. Jedná se o klidnou lokalitu, zároveň se však ulice zahradní napojuje na hlavní, příjezdovou komunikaci z Lysé nad Labem. Do centra Milovic a na nádraží je to asi pět minut pěšky. Zde také vycházím pouze z vlastního pozorování.

Od roku 2009 probíhají přípravy na rekonstrukci a dostavbu nové školy, a to v místě bývalé ruské školy v části Mladá. Město se tak snaží reagovat na stále nedostatečnou kapacitu školních zařízení. V lednu 2012 byl schválen návrh státního rozpočtu na tento rok Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky, jehož součástí jsou i finance na realizaci první etapy nové školy v Milovicích. Postupně by mělo vzniknout 54 učeben s kapacitou až 1620 žáků. Realizace je rozdělena do pěti etap, z nichž první chtějí Milovice zahájit již tento rok v květnu a měla by trvat 22 až 24 měsíců. Vznikne 16 tříd pro 480 žáků. Součástí bude i jídelna, která bude schopna vydat až 600 jídel denně, kuchyň, pohybový sál, parkoviště a další infrastruktura. Vzhledem k tomu, že se ve školním roce 2012/2013 očekává přihlášení až 200 žáků a odejdou pouze dvě deváté třídy, zhruba pět tříd bude stále chybět. Město chce tuto situaci přechodně řešit využitím prostor, původně zkolaudovaných pro účely Soukromé střední školy cestovního ruchu Beroun¹⁸.

V současné době město spolupracuje na dvou nových projektech na podporu rozvoje Milovic. Jedná se o revitalizaci 34 hektarů lesa na lesopark, kde by měl být kladen důraz na udržování a obnovu zeleně ve městě, měla by být zřízena nová dětská hřiště, stezky pro pěší a cyklostezky. V jednání je i in-line bruslařská dráha. Druhým velkým projektem je výstavba zábavně-naučného parku s důrazem kladeným na zeleň. Cílem návrhu je vytvoření jak otevřených, tak soukromých prostor s různou náplní, od větších travnatých herních ploch přes malé intimní relaxační koutky. Sjednocujícím prvkem návrhu pro celý areál je shodný design vstupní části s obslužnými prvky, jakými jsou občerstvovací stánky, venkovní posezení, informační systém, prvky drobné architektury jako lavičky, stojany na

¹⁸ Informace čerpány z: KRÍŽOVÁ, ŘÍHOVÁ, HLINKA. V návrhu státního rozpočtu prošla i první etapa nové základní školy pro Milovice. *Milovické Echo*. 2011(XXI.)

kola, osvětlení a podobně ¹⁹. Starosta Milovic Lukáš Pilc uvedl v Milovickém měsíčníku Echo, že „*I v tomto případě platí, že má projekt od radnice zelenou a naši plnou podporu. Neuvědomuji si, že by v České republice fungovalo něco podobného. Troufám si tvrdit, že díky tomuto areálu, lesoparku i lesní pedagogice se naše město zásadně zviditelní na turistické mapě celé České republiky. Stejně jako v případě nového centra Milovic počítáme s postupnou realizací v dalších letech*“.

5 Bydlení v Milovicích

¹⁹ Informace čerpány z: KŘÍŽOVÁ, ŘÍHOVÁ, HLINKA. Milovice se dočkají nového lesoparku i naučného parku a školky v zeleni . *Milovické Echo*. 2012 (XXII.)

V této kapitole se budu věnovat analýze bydlení v Milovicích. Zaměřím se na důvody, které hrály roli při výběru bydlení právě v Milovicích. Pozornost budu věnovat především obyvatelům, kteří se do Milovic přistěhovali v posledních letech a proč tak učinili. Také se zaměřím na jejich spokojenost či nespokojenost s bydlením v Milovicích. Neopomenu ale ani původní obyvatele, u kterých se budu věnovat jejich vztahu k místu bydliště a jeho výhodám a nevýhodám.

5.1 Výhody bydlení v Milovicích

K velkým výhodám bydlení v Milovicích patří dostupná cena především bytů. V dotaznících uvedlo 44% nově přistěhovaných obyvatel, že hlavní důvod přestěhování do Milovic byla výhodná cena za byt, ať už v osobním vlastnictví nebo pronájem. Dostupná cena bydlení, je tedy nesmírnou výhodou pro Milovice, neboť díky tomu došlo k nárůstu počtu obyvatel a k rozvoji města. *„V době, kdy jsem kupoval byt, to byla snad jediná možnost, jak pořídit nově zrekonstruovaný byt do osobního vlastnictví za velmi slušnou cenu“* uvedl respondent Radek. Vzhledem k tomu, že v Milovicích ani v nejbližším okolí není velká možnost uplatnění se v zaměstnání, není překvapující, že druhým nejdůležitějším faktorem a výhodou pro Milovice je výborná dostupnost do Prahy. Jak jsem již ve své práci v kapitole Rozvoj města Milovice zmínila, vlakové spojení do Prahy je možné každou půl hodinu s přestupem v Lysé nad Labem a každou hodinu je přímé spojení bez přestupu. V centru Prahy na Masarykově nádraží v obou případech je vlak za 45 minut. *„Výhodou je dostupnost do centra Prahy vlakem do jedné hodiny a pokud možno bez přestupu“* konstatovala respondentka Jana. *„Do Prahy je doprava skvělá, jak autem, tak i veřejnou dopravou“*, pochvaluje si respondentka Věra. *„Od baráku to mám kousek, nasednu na vlak a za chvíli jsem v Praze, je to paráda, nemusíte se starat o to, kde necháte auto a vlak jede každou chvíli“* také je spokojena s blízkostí Prahy respondentka Zdena. Celých 45% dotázaných uvedlo, že pracují v Praze. Překvapující je, že 22% respondentů pracuje v Milovicích. Původně jsem se domnívala, že v Milovicích pracují převážně starousedlíci, neboť tu žijí dlouhodobě a práci si našli již dříve a nově přistěhovaný lidé tak nemají šanci zde najít uplatnění. Skutečností ale je, že ti, co pracují v Milovicích, nejsou

původní, ale naopak noví obyvatelé. Tito lidé však považují bydlení v Milovicích za stálé, pouze 2 respondenti z řad nových obyvatel pracujících v Milovicích považují své současné bydlení za přechodné a hledají si jiné.

Další výhodou, díky které si nově přistěhovalí obyvatelé vybrali k místu bydlení Milovice je blízkost lesa, zeleně, přírody. „*Je tu klid*“ uvedla respondentka Iveta. Podobný názor má i respondentka Lucie „*Nám se tu moc líbí, protože je tu kousek příroda. Je to dobrý hlavně pro děti, chodíme tam s nimi, aby nebyly pořád jen doma v bytě. Je tam i naučná stezka a různá odpočívadla, je to moc pěkně udělaný*“. Zejména obyvatelé lokality Boží Dar jsou obklopeni zelení. Bližší vztah k přírodě, mají ale ještě podle výpovědí respondentů původní obyvatelé. Respondentka Zdena tvrdí, že: „*Od jakživa chodíme do okolních lesů na houby a i jen tak se projít. Máme k tomu vztah od mala a to nám tu chtěli postavit polygon, letiště, elektrárnu, ale zatím našťestí neúspěšně. Nedokážu si představit, že bych tady nemohla jít do lesa*“. Respondentka Věra má podobný názor: „*Stačí vyjít kousek za barák a je tam les, to se mi hodně líbí. V létě chodím na houby a i v zimě se tam chodím projít*“. Zároveň jsem se ale také setkala s kritikou původních obyvatel na stav lesa, v souvislosti s nárůstem obyvatel: „*Kdepak, to už není jako dřív. To byl les netknutý a paradoxně díky vojenské technice, která tam dřív jezdila, byl les v pěkném stavu. Teď je znát, že je tu už hodně lidí. Poznám to i v létě, když jdu na houby. Dřív jsem tam potkal pár známých, spíš skoro nikoho a dneska to je lidí, řvou na celý lesy, je tam i víc odpadků. Nejsem z toho vůbec nadšený*“ uvedl respondent Miloš. S tím souhlasí i respondentka Zdena, která ještě uvedla, že: „*Máme tam v lese svoje místa na houby a když jsem tam takhle v létě jednou šla, tak najednou koukám a hodně velké kusy toho našeho místa je oplocenej, úplně vypasenej, skoro žádná tráva a jsou tam ovce. Tak to mě hodně mrzí*“. Dokonce se v místech bývalého vojenského prostoru nachází celá řada vzácných a ohrožených druhů fauny a flory, což vedlo k vyhlášení lokality Pod Benáteckým vrchem za přírodní rezervaci²⁰.

Za určitou výhodu považují obyvatelé Milovic, především ti původní, bydlení ve vlastních domech. Podle mého mínění se stavba vlastního rodinného

²⁰ Informace čerpány z publikace Koncepce rozvoje města Milovice v letech 2004 – 2014, oddíl Fyzické a přírodní podmínky města

domu stala jakýmsi trendem současné moderní doby. Podobné tvrzení uvádí i Hnilička: „*Rodinný dům je v současné době bezpochyby považován za nejlepší a nejdokonalejší způsob bydlení, kterého může jednotlivec dosáhnout*“ (Hnilička, 2005: 21). Noví obyvatelé bydlí především v panelových domech, ale rozrůstají se již lokality, kde si staví i vlastní domy. Jedná se např. o již zmiňovanou lokalitu v ulici Topolová. Nachází se tam však pouze řadové domy s velmi malým prostorem kolem sebe, využitým jako zahrádka či parkovací místo pro automobil. Nicméně i tak mají tito obyvatelé vlastní dům s malou zahrádkou, ač v těsné blízkosti panelových domů. „*Jsmo rádi, že jsme si tu mohli postavit barák, sice malej s malou zahrádkou, ale je náš. Ráno si na pergole dáme kafe, děti si můžou hrát kdykoliv na písku. Nemusím nikam do pátýho patra tahat kočárek a poslouchat různé stížnosti sousedů a brát pořád na někoho ohled. Je to tady nesrovnatelně lepší a nám to takhle malé vyhovuje. Co s velkým barákem, děti se Vám stejně jednou odstěhují, a to by jsme pak velkej barák neutáhli*“ pochvalovala si svou situaci respondentka Alice. Ovšem při pouhé procházce městem, je v původní části Milovic patrný rozdíl mezi stavbami. Jedná se většinou převážně o starší zástavbu, i když mnoho domů bylo nebo je opravováno. Mají však kolem sebe mnohem větší pozemky a zajišťují tak větší míru soukromí. Samozřejmě k místu svého domu mají původní obyvatelé mnohem hlubší vztah, než ti noví k jejich novým domům, což je ale nepochybně dáno i dobou, jakou v domě žijí. Původní obyvatelé mají také nespornou výhodu, že jsou prakticky v centru dění. Alespoň většina. Dělí je menší vzdálenost od obchodů, restaurací i nádraží. Ovšem i v krajních částech města, kde žijí původní obyvatelé je to k centru poměrně daleko. Na tuto skutečnost si však nestěžují a jsou rádi, že mají vlastní dům. „*My jsme tady maximálně spokojený. Mám to kousek hlavně na dráhu, za chvíli jsem v Praze a není nad to, vyjít si kdykoliv ven na zahradu. Nikdo na Vás nevidí, můžeme tu mít bazén a všechno mám blízko. Taký se s nikým nemusím dohadovat, co mohu a co ne*“ uvedla respondentka Marie.

Mohu tvrdit, že další výhodou bydlení v Milovicích jsou relativně dobře dostupné a dostačující služby jako jsou bankovní instituce, školní vzdělávací zařízení, restaurace, obchody apod. samozřejmě v rámci menšího města. „*Jojo, jsem spokojen, máme tu většinu toho, co potřebujeme a to co tu není, tak není v okolních městech problém. Třeba banku mám hned vedle v Lysé, jinak nám tu Tesco i Penny,*

někdy dokonce Jednota na nákupy stačí, lékárna tu je taky, restaurace zase tolik nenavštěvujeme. Akorát oblečení nakupujeme v Praze nebo v Boleslavi, to tu není kde koupit“ pochvaluje si současnou situaci respondent Zdeněk.

Lidé dále uváděli různé důvody výhod bydlení v Milovicích, ale ty už byly výhodné pouze pro ně samotné, jako například přistěhování se blíž k dětem nebo naopak k rodičům, někdo již v Milovicích měl kamarády a tak se mohli častěji stýkat. Obecně však lze konstatovat, že mezi ty hlavní výhody bydlení v Milovicích patří určitě dostupná cena bytů, ať už v osobním vlastnictví nebo pronájmu, blízkost a dobré spojení do Prahy, příroda v blízkém okolí a relativně dobrá kvalita a nabídka služeb. Přesto se ztotožňují s názorem Musila, který tvrdí, že *„Každá společnost uspokojuje potřebu bydlení jiným způsobem. Vytváří si k tomu soustavu institucí, které jsou obvykle v souladu s jejím hospodářským zřízením“* (Musil, 1971: 33).

5.2 Nevýhody bydlení v Milovicích

Za velkou nevýhodu bydlení v Milovicích považuje značná část dotázaných malou, ba téměř skoro žádnou nabídku pracovních míst a uplatnění se v zaměstnání v blízkém okolí, neboť se tu nenachází žádná velká firma, která by nabídla více pracovních míst. Je trochu paradoxní, že zbývajícím dotázaným tato situace naopak nevadí, neboť se do Milovic přistěhovali právě za účelem dojíždění za prací, zejména do Prahy. Zkombinovali tak klidnou lokalitu k bydlení a blízkost Prahy - to jim zcela vyhovuje. V tomto případě se jedná samozřejmě o nově přistěhované obyvatele. Ti původní už tak spokojeni s dojížděním nejsou, neboť převážně jejich děti, které právě dokončili školu nemohou v okolí najít uplatnění, protože i těch pár volných pracovních míst je již obsazeno, díky velké poptávce po zaměstnání. *„Dřív nebyl takový problém najít práci tady v okolí, nebylo to sice nic moc, ale byli jsme rádi, že jsme nemuseli nikam jezdit a teď ty děcka po škole co hledaj práci, to maj mnohem těžší. Ale ono těm mladejm to zas tak nevadí, to dojíždění“* domnívá se respondent Zdeněk. *„Ano dojíždím denně za prací do Prahy, ale věděl jsem že mě toto čeká, když se sem přestěhuju a tak si ani nemůžu stěžovat“* konstatoval respondent Pavel. Nespokojená byla respondentka Alena: *„Každý ráno vstávám*

v půl 5, než se vypravím a dojdu na nádraží tak to taky docela trvá a v tý zimě se mi někde ani nechce jít pěšky na nádraží takovou dálku, tak jedu autobusem, no a do práce vyjíždím z Milovic v 5:48. V půl 7 jsem v Praze a dělám od 7, mám to jen tak tak. Večer přijíždím kolem 17 h. domu. Takže z toho dne vůbec nic nemám, jsou to skoro 2 hodiny denně ve vlaku. Když někdo dělá třeba alespoň od 8 ráno, tak je to zase o něco lepší, ale takhle je to hrozný. Jenže si nemůžu v Praze byt dovolit, tak mi nic jiného nezbyvá“. Podobně jsou na tom i další lidé a vlak je každé ráno již kolem páté hodiny velmi obsazený. Naděje na zlepšení zatím ale není. „Kdyby postavili na tom letišti tady něco pořádnýho, kde by byly volný pracovní místa a ne sluneční elektrárnu jak pořád chtěj, kde stačí 1 člověk, aby to sem tam obešel. Takhle se tu situace nikdy nezlepší“ stěžuje si na současnou situaci pracovních míst respondentka Zdena. Pokusy o využití volné plochy bývalého vojenského cvičiště a prostor bývalého letiště již byly mnohé, žádné však neskončily úspěchem. Jedním ze záměrů, byla výstavba obrovského nákladního letiště. To by sice nabídlo velké množství pracovních míst, nicméně by se Milovice staly takřka neobyvatelnými, kvůli obrovskému hluku z nákladních letadel, a tak z tohoto záměru nakonec sešlo.

Na další výrazné nevýhody bydlení v Milovicích jsem již u respondentů nezaznamenala. Pouze 3 respondenti si stěžovali na nevýhodu staršího vlastního domu, kde se neustále musí něco opravovat a kde je nutno starat se pravidelně o zahradu. „No na starým baráku je pořád co opravovat, co dělat. A na zahradě je práce skoro taky pořád a my už na to tolik nejsme, není na to už tolik sil. Ale zase si nedokážu představit bydlet v bytě. Co tam, abych pořád koukala do zdi nebo na televizi a nemohla si kdykoliv vyjít ven na vlastní zahradu“ uvedla respondentka Marie.

6 Trávení volného času

Díky celkovému rozvoji Milovic je vhodné předpokládat, že jestliže se mění město, a to jak z hlediska struktury, výstavby, rozvíjejících se služeb, budou růst i potřeby obyvatel. Ti samozřejmě ve městě pouze nespí a nepracují, ale chtějí také trávit volný čas podle svých představ. Ne jinak je tomu i v Milovicích. Z dotazníků a z výpovědí respondentů vyplynuly rozdíly, mezi původními a novými obyvateli. Nejsou však jednoznačné, neboť hlavním faktorem pro rozdílnost názorů byl věk. Noví obyvatelé, převážně mezi 20 – 30 lety, vypovídali ve velké většině stejně, jako původní obyvatelé v témž věku. Ovšem starší původní obyvatelé měli odlišné názory.

Před 10 lety bylo v Milovicích zhruba 4000 obyvatel. Je obecně známo, že dříve se lidé drželi více doma a na svých zahradách. Měli na nich také hodně práce a volného času mnoho nezbylo. V současné době je však trendem, najít si nějakou zábavu, hobby, neustále někam cestovat a to i do zahraničí, hodně se věnovat sportu, chodit často s přáteli do restaurací, jezdit pravidelně na velké nákupy do větších měst, chodit do kin apod. Samozřejmě, že Milovice nejsou výjimkou. S nárůstem obyvatel se dostavily i různé potřeby lidí. Nicméně v tomto směru se Milovice přizpůsobují velmi pomalu. Nenachází se zde žádná rekreační centra, která by navazovala na turistické cíle, není zde ani lůžková kapacita pro individuální rekreaci. I do současné doby zůstává stále nevyužit prostor bývalého vojenského výcvikového prostoru a nenachází se v Milovicích ani žádné kulturní centrum. Město disponuje kulturním sálem, kde se konají např. taneční kurzy či různé plesy a dětské karnevaly. „*Chybí tu nějaká atrakce, nějaký turistický cíl*“ stěžoval si respondent Petr. Nicméně okolí Milovic je vhodné zejména k pěší turistice, neboť nedaleko se nachází atraktivní oblast Český ráj. V bližším okolí je možné využít naučné stezky, zejména trasa z Lysé do Čelákovic měřící zhruba 16 km je velmi vyhledávána. Polabí je vhodné také k cykloturistice, nýbrž region Milovic má jednu z nejnižších hustot cyklotras v republice²¹. Také je velmi vyhledávána in-line dráha v Benátkách nad Jizerou nebo v roce 2010 nově otevřená dráha vedoucí z nedalekého Brandýsa nad Labem do Kostelce. K pobytu v přírodě, houbaření či rekreačnímu běhu je možné využít bývalý vojenský výcvikový prostor,

²¹ Informace čerpány z publikace Koncepce rozvoje města Milovice v letech 2004 – 2014, oddíl Cestovní ruch, rekreace a sport

nicméně stále však chybí dobré přístupové cesty či odpočinková a vyhlídková místa. Z historických míst Milovic je možné navštívit Italský hřbitov a Rakouský tábor, dále pak Mordovou rokli, kde se nachází podzemní bunkr o rozloze zhruba 1 ha, který je však již v soukromém vlastnictví nebo např. prostor bývalé obce Mladá či kostel Sv. Kateřiny nacházející se ve staré části Milovic. V blízkém okolí se pak nachází poměrně mnoho turisticky atraktivních cílů. V Lysé nad Labem, vzdálené od Milovic pět km se nachází barokní zámek, který je v současné době však využíván jako domov důchodců. Je ale možné navštívit udržovaný park, jímž je obklopen a v němž se nachází sochy od Matyáše Brauna. Dále je v nejbližším okolí možné navštívit soukromé muzeum hraček v Benátkách nad Jizerou, v témž městě také okresní muzeum, dále pak Polabské národopisné muzeum v Přerově, kde se nachází i skanzen nebo přímo v Milovicích Muzeum Milovicka a v Lysé nad Labem Muzeum Bedřicha Hrozného. Trochu odlišnou zábavu nabízí golfové hřiště v Benátkách nad Jizerou, které se těší své oblibě zejména v posledních letech, kdy stále stoupá zájem o tuto aktivitu. V Lysé nad Labem se nachází velké závodíště, kde se konají pravidelné závody a také velkou pozornost přitahuje areál výstaviště, kde je např. na letošní rok 2012 naplánováno 28 výstav²². Prostor výstaviště je však dále využíván k plesům, zejména maturitním.

Sportovní vyžití v Milovicích je na tom o poznání lépe, než kulturní zázemí. Ve starých Milovicích se nachází fotbalové hřiště, kde se konají pravidelně fotbalové zápasy, v Mladé je Hakenův stadion, který se nyní používá pro různé kulturní a sportovní akce. V budově bývalé školy je k dispozici tělocvična, kde se pravidelně cvičí aerobic, pilates, zumba apod., dále poskytuje místní Sokol za menší poplatek hřiště na kopanou, nohejbal či odbíjenou a také je k dispozici sokolovna. Velmi populární se stala sportovní hala společnosti Milten v Mladé, využívaná pro různé turnaje např. floorbalové. Tato společnost provozuje také venkovní tenisové kurty a nabízí kurzy pro začátečníky i pokročilé. Dále je možné v Milovicích chodit do fitness centra nebo do fit klubu, který nabízí velké množství různě zaměřených cvičení. V neposlední řadě se ve starých Milovicích nachází cyklo dráha, které je ale již využívána především nadšenci cyklotrialového sportu.

²² <http://www.vll.cz/kalendar-vystav>

Nyní se dostávám k rozdílům mezi původními a novými obyvateli, jak jsem již výše předesílala. Z dotazníků jasně vyplynulo, že naprostá většina dotázaných původních obyvatel nenavštěvuje ani sportovní ani jiné zájmové organizace v Milovicích. „*Kouknu se akorát na rozsvícení stromečku, chodím hodně do lesa, ale to je všechno, kam bych chodil*“ uvedl respondent Miloš. „*Ne nikam nechodím, vyhovuje mi to takhle být doma a na zahradě, tam mám zábavy dost*“ tvrdila respondentka Zdena. „*No párkrát jsem byla na nějakým tom cvičení, ale moc mě to nebavilo, tak už nechodím. Moc takový ty věci kde je hodně lidí nevyhledávám*“ také uvedla respondentka Marie. Naopak Linda, leč původní obyvatelka ale ve věku kolem 20 let uvedla, že: „*Joo pořád něco podnikám. S partou chodíme hodně do hospody, v létě se jezdíme koupat a pořád něco podnikáme. S kámoškou jezdím třeba do Prahy do kina a na nákupy, to tady v Milovicích nejde. Super je třeba inline dráha v Benátkách, tam jezdím v létě dost a v zimě si zajdu třeba zacvičit do fitka nebo na nějakou taneční hodinu, to mi tu v Milovicích vyhovuje*“.

U nových obyvatel nejsou však rozdíly tak jasné. 60% dotázaných uvedlo, že navštěvuje různé zájmové či sportovní organizace, zbylých 40% nikoliv. Jelikož se jedná především o mladší generaci, není překvapujícím závěrem, že nejčastěji navštěvují (především matky s dětmi) rodinné centrum, které nabízí různé aktivity pro děti, pořádá různé semináře, přednášky a soutěže. „*Chodím s Barčou do rodinného centra hodně často, mám tam kamarády a já si chvíli odpočinu, když si děti hrají a hlavně taky pokecám s ostatníma mamkama*“ chválí si rodinné centrum respondentka Alice.

Někteří lidé se z rušného města záměrně přestěhovali do klidnějšího a jsou spokojeni. „*Nevadí mi, že tady není tolik ruchu, tolik aktivit a tak, přestěhovali jsme se sem záměrně kvůli klidu a přírodě, která je kolem. Když chci do kina, do divadla nebo na nákupy, zajedu si do Prahy, vždyť je to kousek*“ komentovala tuto skutečnost respondentka Iveta.

Závěrem lze tedy shrnout, že v Milovicích existují rozdíly mezi původními a novými obyvateli. Rozhodujícím faktorem je zde však jednoznačně věk. Starší původní obyvatelé jsou zvyklí být blízko přírodě, v níž tráví svůj volný čas, případně ho využívají k úpravám svých zahrad a domů. Stačí jim, když jsi občas zajdou do místní hospody na pivo, výjimečně na večeri. Navštěvují především akce jako je rozsvícení vánočního stromu či oslavy Milovic, tedy vše, co je v blízkém

okolí. Nevyhledávají sportovní, či kulturní události a nechtějí se vzdát svého pohodlí, aby za těmito akcemi jezdili do vzdálenějších větších měst. Noví obyvatelé a také mladí původní obyvatelé se chovají zcela opačně. Noví obyvatelé se přistěhovali převážně z větších měst a tak jsou zvyklí na kulturní a společenský život, který měli vždy bezprostředně kolem sebe. Nechtějí se ho však vzdát a dojet si do divadla, či kina pro ně nepředstavuje problém. I původní mladší obyvatelé mají touhu cestovat, poznávat a užívat si dnešní moderní zábavy, a tak také považují za samozřejmé, že dokonce i několikrát týdně jezdí za zábavou do Prahy.

7 Sociální vztahy

Obecně je známo, že na vesnici či malém městě se lidé znají navzájem velmi dobře. Je to dáno především malou velikostí, díky čemuž dochází k častým interakcím lidí, a také tím, že v malém městě či vesnici není tolik služeb jako ve městě velkém, a tak jsou lidé často odkázáni na své přátele, sousedy a příbuzné. Toto setkávání lidí je také zmíněno v knize Nové městské prostory: *„Náměstí a ulice byly místy setkávání, kde občané mohli pěstovat kontakty mezi sebou navzájem i s návštěvníky města, kde si vyměňovali informace o městě a společnosti a kde se odehrávaly důležité události: jmenujme alespoň některé, jako korunovace, procesí, slavnosti, setkávání občanů a veřejné tresty“* (Gehl, 2002: 10).

Nelze opomenout ani tvrzení Eriksena, že *„Sociální systém lze definovat jako soubor sociálních vztahů, které jsou pravidelně aktualizovány, a tudíž i reprodukovány v procesu interakce“* (Eriksen, 2008: 99). Je tedy zřejmé, že sociální vztahy určitě hrají důležitou roli při interakcích lidí a že jsou neustále aktualizovány, aby byly udrženy.

V Milovicích jsem si položila více otázek týkajících se sociálních vztahů. Chtěla jsem zjistit, zda si jsou lidé stále tak blízcí, jako byli dřív, vzhledem k nynějšímu velkému nárůstu obyvatel a zda tento fakt ovlivnil celkové vztahy. Také za důležité považuji zjištění, jaké jsou vztahy v obou částech Milovic a v neposlední řadě, jaké jsou vzájemné interakce mezi původními a novými obyvateli. V této kapitole jsem se pokusila o nalezení odpovědí na tyto otázky, neboť i sociální antropologie uznává rozdíl mezi společnostmi malého a velkého rozsahu, i když většina aktérů je zapojena do obou těchto oblastí (Eriksen, 2008).

7.1 Vztahy v původní části Milovic

V původní části obce je stále znatelné, že k sobě mají obyvatelé blíže, než v části nové. *„Dřív tu nebylo tolik lidí a znali jsme se hodně navzájem. Pomáhali jsme si, kdo co potřeboval, kdo co neměl. A myslím si, že se tu známe pořád líp, než ty noví lidi v Mladý“* uvedl respondent Miloš. *„Řekla bych, že tu mám pořád pěkný vztahy a známe se dobře. Vždyť takhle v létě sedíte na zahradě, soused jde kolem a hned se zdravíme a bavíme se spolu co a jak. Jednou potřebujeme půjčit pilu my,*

jednou souseďi zase svařovačku. Prostě máme si k sobě blíž, než když jste zavřeny v bytě“ tvrdí respondentka Zdena. Z těchto výpovědí vyplývá, že vztahy mezi starousedlíky jsou stále blízké.

Samozřejmě není možné, aby byly naprosto harmonické, bez konfliktů. Stejně tak není možné, aby byli všichni stejného názoru. Další respondentka Věra má na současné vztahy mezi starousedlíky opačný názor: *„To je jasný, že už to není co to bývalo. Když tu bylo 3 tisíce lidí je jiný, než když tu je skoro 10 tisíc. My z Mladý nikoho neznáme, ale vím, že hodně lidí se s někým seznámilo a navštěvují se. Mě ale noví obyvatelé nevdí“*. Toto tvrzení nebylo jediné, i další respondenti připouštěli jisté změny ve vztazích. Často to ale přisuzovali dnešní moderní, uspěchané době, kdy již nemají tolik volného času.

Respondenti z původní části Milovic si však nepřipouštějí, že by za změnou vztahů mohli být právě noví obyvatelé. *„My je vůbec neznáme, oni sem k nám do starý části stejně nechodí, mamky s kočárkama se prochází v Mladý a chodí tam i do toho mateřského centra, sem prostě nepřijdou“* tvrdí respondentka Marie. *„No, do hospody chodí noví obyvatelé asi taky spíš v Mladý, tady jsem je ještě skoro neviděl, jen hodně málo“* uvedl respondent Zdeněk.

Nicméně nelze přehlédnout fakt, že příchod nových obyvatel ovlivnil vztahy minimálně v tom směru, že se noví obyvatelé snaží zapojit do dění v obci a tím pádem i do původní komunity. Jak jsem se sama přesvědčila, někteří noví obyvatelé se účastní veřejných zasedání města a především různých kulturních a společenských akcí. Tyto akce byly dříve především místem setkání starousedlíků a měli jakýsi „rodinný“ charakter. Z mé účasti na velmi oblíbeném rozsvěcení vánočního stromu bylo jasně patrné, že dnes je situace zcela jiná. Bylo přítomno několik tisíc lidí a nebylo v tak velkém počtu možné, náhodně se setkat se svými známými. *„Dřív to bylo jiný, třeba na rozsvěcení stromečku jsme se potkávali s hodně známýma, pokecali jsme u svařáku a tak. Ale poslední roky tam potkáme už málo koho, protože je tam takových lidí, že to ani nejde“* uvedla respondentka Helena.

7.2 Milovice-Mladá – nová komunita?

Lidé se do Milovic nenastěhovali jednorázově ale postupně tak, jak byly opravovány panelové domy. Je tedy samozřejmé, že v počátcích stěhování měli lidé větší šanci se navzájem poznat, protože byl jejich počet oproti nynějšímu podstatně nižší. S tím jak přibýval počet opravených bytů, klesala šance na seznámení, jelikož počet obyvatel za rok přibýval i po stovkách. Respondent Pavel uvedl, že *„Byli jsme tady jedny z prvních, kdo se sem přistěhoval. To byly opravený asi 2 baráky a ty lidi z nich jsem znal, ne třeba tolik osobně, ale od vidění jo, a hodně jsme se potkávali. Dneska znám maximálně lidi od nás ze vchodu, ale jen se zdravíme, nejsme nějakí přátelé“* Zcela jinou zkušenost má respondent Petr: *„Díky tomu, že tu dřív skoro nikdo nebydlel, našel jsem si kamarády v původní části a dodnes se s nimi stýkám. Tady v Mladý vlastně neznám skoro nikoho“*. Toto mi ale další respondenti nepotvrdili, a tak se jedná spíše o výjimku.

Při pouhé procházce Mladou lze zpozorovat již několikrát zmiňovaný aspekt a tím je věková podobnost obyvatel. Bydlí tam převážně mladé rodiny s dětmi nebo mladé páry, které rodinu teprve zakládají. *„Je nás tu hodně mladejch a nám to vyhovuje. Mám tu skoro stejně starý kamarádky s dětma, takže hodně spolu chodíme s kočárkama ven, do cukrárny a do mateřského centra“* uvedla respondentka Lucie. Je dle mého názoru možné předpokládat, že podobná věková struktura, děti a tím pádem i podobné zájmy povedou ke sblížení obyvatel a rozvíjení společných témat zájmu.

7.3 Interakce původních a nových obyvatel

V předchozích dvou kapitolách jsem se věnovala vztahům v každé části Milovic zvlášť. Jedná se ovšem o části jedné obce a tak je potřeba zaměřit se na vzájemné interakce mezi oběma skupinami obyvatel. Jde o ochotu původních obyvatel přijmout ty nové a brát je jako součást obce. Dále se také jedná o ochotu začlenění se nových obyvatel nejen mezi další takové v části Mladá, ale také mezi původní obyvatele obce.

Už to, že noví obyvatelé říkají „jdu do starých Milovic“ a naopak původní obyvatelé „jdu do Mladý“ svědčí o tom, že nejenom Milovice se dělí na dvě části, ale i obyvatelé se dělí na dvě skupiny. Aniž si to uvědomují, sami si tak mezi sebou vytváří jistou hranici. Na otázku: Jak vnímáte původní obyvatele v obci? uvedla

dokonce respondentka Linda, že „jsou to obyčejní lidé z vesnice“. Za fyzickou symbolickou hranici lze považovat i železniční přejezd v Milovicích, kde dříve byla brána do tábora, tedy dnešní Mladé. Ten dělí dnešní Milovice na původní část a Mladou. „Beru to tak, že jsme obyvatelé jednoho města, byť rozděleného nádražím“ uvedl respondent Petr. Dalším příkladem je i výpověď respondenta Radka „Původní obyvatele vnímám kladně, je totiž výhoda znát lidi, z obou stran tratě“. Zajímavé je, že i během rozhovorů jasně vyplynulo, jak si obyvatelé hranici uvědomují a podvědomě s ní pracují. „Ta původní část Milovic je pěkná a vycházím se starousedlíkama bez problému“ uvedla respondentka Alice. „Snažím se vnímat nové obyvatele neutrálně – jsou tu byty na prodej, tak si je prostě lidé kupují a stěhují se sem. Ale moc mě mrzí, že tyto lidé pak třeba na Milovice nadávají, stěžují si a jsou pohrdaví. Vadí mi lidé, kteří nemají k městu žádný vztah a o svém městě kde žijí, dokáží mluvit a chovat se k němu hnusně“ uvedla respondentka Kristýna. Zde respondentka poukazuje na nízkou ochotu nových obyvatel do začlenění obce, se kterou jsem se setkala i u výpovědí dalších respondentů. „Je tu vlastně ještě jedna kategorie sama o sobě, a to jsou nepřizpůsobiví. Ty městu nepřinášejí nic dobrého, naopak zvyšují zde kriminalitu, nepořádek, narušují dobré vztahy a městu vytvářejí špatnou prezentaci a pověst“ dodala ještě respondentka Kristýna. Podobného názoru byl i respondent Pavel „Milovice jsou jen pražská noclehárna a lidi co tu bydlí nemají k městu žádný vztah. A to je handicap, který Milovice budou dohánět několik desetiletí“. Nemohu však tvrdit, že to platí na 100%. Je patrná určitá snaha nových obyvatel do začlenění v dění obci. Ať už je to mnou zmiňovaná účast na městských zasedáních, tak i snaha o založení různých sdružení a zájmových kroužků. Nelze ovšem ani tvrdit, že původní obyvatelé vykazují velkou snahu. Respondentka Jana se domnívá, že „O zapojení do dění v obci mi přijde, nemají zájem ani starousedlíci ani nový obyvatelé. Není to jednoznačné, kdo chce víc“. O tom, která skupina obyvatel se snaží zapojit více, by se dalo diskutovat, já se však domnívám, že i přes jakousi hranici, sdílejí spolu obyvatelé společný prostor, který je sblížuje a podněcuje vznik těsnějších kontaktů. Na druhou stranu není překvapující, že původní obyvatelé sblížují společné zkušenosti a mnohaleté soužití v Milovicích a tak je samozřejmé, že novým obyvatelům neusnadňují integraci do obce.

Závěrem tedy mohu konstatovat, že za nejpodstatnější faktor, který určuje míru interakce, považuji prostorové oddělení obou částí. „*Já tam do té nový části vůbec nechodím, nic tam nepotřebuju*“ uvedla respondentka Věra. Dalším, dle mého názoru velmi důležitým aspektem, který jsem již zmiňovala v předchozí kapitole je rozdílný průměrný věk v obou lokalitách. Zatímco v části Mladá žijí převážně mladé rodiny s dětmi, věkový průměr v původní části obce je podstatně nižší. I tady žijí rodiny s dětmi, ale podstatně v menším zastoupení než v Mladé. Je proto logické, že mají noví obyvatelé lepší šanci mezi sebou navázat přátelské vztahy. „*Tam v Mladý je hodně mamin s dětma a asi se spolu hodně kamarádí*“ uvedla respondentka Zdena. Zajímavým zjištěním je také rozdílná vzdělanost v obou částech obce. „*Myslím si, že v té původní části obce, kde jsou spíš starší obyvatelé asi není tak vysoké vzdělání jako tady v Mladé,*“ uvedl respondent Pavel. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že v části Mladá převládá vzdělání středoškolské s maturitou a vysokoškolské, zatímco v původní části obce převážně střední bez maturity. Dle mého názoru nelze tento fakt opomíjet, neboť se domnívám, že souvisí i se zájmy, které obyvatelé mají. To může být samozřejmě patrné i ve vzájemné komunikaci mezi obyvateli a v rozdílném životním stylu v obou částech Milovic. Tomu jsem se ale již věnovala v kapitole Trávení volného času. Myslím si, že do budoucna by se mohla situace zlepšit, protože se město snaží pořádat dostatek kulturních akcí, na kterých je příležitost ke sblížení a navázání vzájemné komunikace. I někteří obyvatelé se domnívají, že se situace bude zlepšovat. „*Třeba na rozsvěcení vánočního stromku jsme se dali do řeči se starousedlíkama a bylo to fajn, dozvěděli jsme se i něco o Milovicích, co jsme vůbec netušili. Třeba se na takových akcích potkáme častěji a bude to lepší*“ domnívá se respondentka Lucie.

Jak jsem již zmínila, někteří obyvatelé o zapojení v dění obci stojí, jiní ne. Na základě tohoto jsem rozdělila nové obyvatele na tři skupiny. Tou první jsou tací, kteří chodí pravidelně na kulturní akce, na městská zasedání a dokonce se snaží do dění v obci zasahovat, ať už kandidováním do místních voleb nebo zakládáním různých zájmových akcí. Druhou skupinou jsou obyvatelé, kteří chodí na společenské akce, ale výrazněji se do dění v Milovicích nezapojují. A tou poslední skupinou jsou lidé, kteří tu pouze přespávají, za prací dojíždějí a většinu svého volného času tráví v místě zaměstnání či jednoduše mimo Milovice. Tito obyvatelé

samozřejmě k vzájemné interakci vůbec nepřispívají, na druhou stranu se i s takovými obyvateli musí minimálně alespoň počítat.

Závěr

Na základě výzkumu, který jsem provedla v Milovicích, předkládám shrnutí výsledků a ustanovuji závěry, ke kterým jsem v průběhu výzkumu a následného vyhodnocování dospěla. Samozřejmě také zodpovídám výzkumné otázky, které jsem si na začátku stanovila. Výzkumné otázky zní: Jakým způsobem se změnil život obce jako celku vlivem recentních demografických změn? Jak tato nová skutečnost ovlivňuje další rozvoj obce, sociální vztahy, charakter bydlení a životní styl „původních“ i „nových“ obyvatel Milovic?

V souvislosti s demografickým nárůstem obyvatel, který se v Milovicích odehrál, bylo cílem mé práce blíže se podívat na změny, které se ve městě odehrály. Milovice jsem si rozdělila na dvě části, stejně tak jako obyvatele v těchto částech žijící. Poté jsem se zaměřila jak na prvky sjednocující, tak i na ty rozdílné. Netvrdím ale, že obě části Milovic jsou pevně dané a mají jasné hranice. Naopak si myslím, že se jedná o proměnné, které se někdy prolínají a především jsou závislé na svém okolí a rozmanitých vlivech. Proto se v této souvislosti domnívám, že není jednoduché tyto části porovnávat. Působí zde totiž mnoho faktorů současně.

Výzkum potvrdil, že se změny v důsledku nárůstu počtu obyvatel v Milovicích odehrály, a to nejen ty na první pohled viditelné, ale také ty skryté, které nejsou patrné při pouhé procházce městem. Za posledních 20 let se bezpochyby změnil vzhled obce, nejvíce pak v části Mladá. Právě tam nastal velký stavební boom, díky čemuž se do Milovic začali stěhovat další lidé a průběžně tak docházelo k velkému navyšování počtu obyvatel. Pro obec to přináší pozitiva ve formě vyšších financí, ale na druhou stranu také větší nároky poskytování zázemí pro obyvatele a chod obce.

Oprava panelových domů v Mladé vedla k rozdělení Milovic na dvě části. Část původní s převážně starou zástavbou a část novou, s moderní zástavbou představující jak nově opravené panelové domy a tak i výstavbu domů rodinných. Z výzkumu vyplynulo, že obyvatelé obou částí jsou se svým bydlením spokojeni. Původní obyvatelé uváděli, že jim nová výstavba nevádí, ale bydlet by v ní nechtěli. Také noví obyvatelé jsou ve většině případů se svým bydlením spokojeni, naplnila se jim představa být blízko přírodě i zaměstnání, a v původní části obce bydlení nevyhledávají.

Další oblastí, která se po navýšení počtu obyvatel změnila, je nárůst služeb ve městě a zajištění zázemí pro obyvatele. Velké změny se odehrály převážně v části Mladá, kde bylo potřeba zajistit lepší zázemí pro nové obyvatele. Zvýšil se počet obchodů s potravinami, celkově ze dvou ve městě na pět, včetně výstavby supermarketu Tesco a Penny, v části Mladá. Dále byla otevřena druhá pošta pro tuto část a došlo ke vzniku mnoha obchodů se spotřebním zbožím. Zvýšil se také počet restaurací. Nadále se také zvyšuje počet zájmových organizací a různých kroužků pro děti. Tyto změny ovšem uvítali i původní obyvatelé a z výzkumu vyplynulo, že si uvědomují, že je to důsledkem přistěhování nových obyvatel. Také došlo k elektrifikaci trati mezi Milovicemi a Lysou, což má za následek přímé spojení do Prahy, kde většina obyvatel pracuje. Celkově se město ale snaží o revitalizaci a celkové zlepšení životních podmínek pro všechny obyvatele.

Významné změny jsou v životním stylu obyvatel obou částí obce. Při analýze trávení volného času obyvatel v původní části obce jsem dospěla k závěru, že hlavní roli zde hraje věk. U starších obyvatel prakticky k žádné změně nedošlo. Ale u mladších obyvatel ve školním či produktivním věku ano. Nelze však jednoznačně konstatovat, zda je toho příčinou nárůst obyvatel. Z jedné části jistě ano, neboť jak jsem již výše uvedla, zvýšila se nabídka služeb, čehož obyvatelé využívají. Převážně ovšem za změnou stojí vliv společnosti, moderní doba, trend cestování, poznávání a vliv globalizace. Noví obyvatelé, kteří se ve velké míře do Milovic přistěhovali z Prahy a jiných velkých měst, byli na velkou nabídku služeb zvyklí. Proto považují služby v Milovicích za samozřejmé, mnohým však přijde nabídka stále nedostatečná. Velká změna nastala v účasti na kulturních a společenských akcích, kterých se oproti minulosti účastní opravdu velké množství lidí a ztrácejí tak na charakteru rodinném.

Pravděpodobně nejvýznamnější proměnu v Milovicích jsem shledala v sociálních vztazích. Vztahy v původní části Milovic zůstaly takřka nezměněné, i přesto se ale z malé obce, kde se znají všichni navzájem, stalo město s téměř 10 tisíci obyvateli, což má za následek větší anonymitu. V nové části Milovic se stále častěji vytvářejí nové sociální sítě. Lidé k sobě mají blíž jak prostorově, tak především co se týká podobných zájmů a přibližně stejného věku. Velmi nejasná však zůstává otázka sbližování se těchto dvou skupin, jejich vzájemné integrace, poznávání se a navazování nových kontaktů. Částečně se o toto snaží městské

zastupitelstvo, pořádáním různých akcí, kterých se účastní obě skupiny obyvatel, většina ovšem zůstává na jejich samotné ochotě a motivaci. Z výzkumu však vyplynulo, že ani jedna skupina vůči té druhé nechová nějaké zvlášť negativní smýšlení, problém je ovšem v nalezení společných zájmů.

Pomyslná hranice mezi původní a novou částí obce, kterou jsem již zmiňovala, se ukázala platná jak z hlediska architektonického, kdy rozděluje obě části Milovic fyzicky železničním přejezdem, ale především také v rozdílnosti způsobu života, trávení volného času, myšlení i ve fungování sociálních vztahů v obou oblastech. Z výzkumu vyplynulo, že tuto symbolickou hranici vnímají obyvatelé obou částí a zůstává otázkou, zda se v budoucnu potvrdí nebo zmizí.

Seznam použité literatury

BÍLEK, Václav. *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618*. Praha: Muzeum království českého, 1882

BITUŠÍKOVÁ, Alexandra. *Urbánna antropológia: Východiská a perspektivy*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Fakulta humanitných vied, 2003

BLAŽEK, Bohuslav. *Venkov, města, média*. Praha: Sociologické nakl. (Slon), 1998

ČAPKOVÁ, Vendulka a Petra TATAROVÁ. *Milovice, aneb, 100 let od založení vojenského cvičiště*. Mladá: Občanské sdružení TKD Mladá, 2004

ERIKSEN, Thomas Hylland. *Sociální a kulturní antropologie: příbuzenství, národnostní příslušnost, rituál*. Praha: Portál, 2008

GEHL, Jan. *Nové městské prostory: otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů*. Šlapanice: ERA, 2002

GONČAROVÁ, Petra. *Život v „městě budoucnosti“ - Milovice-Mladá*. Pardubice, 2009. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice. Vedoucí práce Mgr. Tereza Hyánková

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 2*. Praha: Portál, 2008

HNILÍČKA, Pavel. *Sídelní kaše: otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů*. Brno: ERA, 2005

KŘÍŽOVÁ, Jana, Marcela ŘÍHOVÁ a Jiří Hlinka HLINKA. V návrhu státního rozpočtu prošla i první etapa nové základní školy pro Milovice. *Milovické Echo*. 2011(XXI.)

KŘÍŽOVÁ, ŘÍHOVÁ, HLINKA. Milovice se dočkají nového lesoparku i naučného parku a školky v zeleni. *Milovické Echo*. 2012 (XXII.)

LYNCH, Kevin. *Obraz města: The image of the city*. Praha: Polygon, 2004

MUSIL, Jiří. *Sociologie bydlení*. Praha: Svoboda, 1971

PITAŠ, Jiří. *Proměny české vesnice na příkladu obce Němčice*. Pardubice, 2010. Diplomová práce. Univerzita Pardubice. Vedoucí práce PaedDr. Hana Horáková. Ph.D.

PUNCH, Keith F. *Základy kvantitativního šetření: Praktická příručka pro studenty*. Praha: Portál, 2008

SEDLÁČEK, August. *Hrady zámky a tvrze království českého: Historické poznámky o panství Benátky*. Praha: ViGo agency, 1927

Soukromý archiv místního badatele vojenské historie Milovic pana Aleše Kubeše

SRB, Vladimír. *1000 let obyvatelstva českých zemí*. Praha: Karolinum, 2004

Internetové zdroje

Odborné zdroje

BLAŽKOVÁ, Marcela. *Obecní koordinátor celoživotního vzdělávání jako aktér rozvoje obce*. Diplomová práce. Brno: 2009 [cit. 2012-02-29] Přístup z: http://is.muni.cz/th/75982/fss_m/DP_BlazkovaM_Obecni_koordinator_CZV.pdf

MALINA, Jaroslav. et. al. *Antropologický slovník, aneb, Co by mohl o člověku vědět každý člověk: (s přihlédnutím k dějinám literatury a umění)*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, c2009 [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/1431/UAntrBiol/el/antropos/index.html>

OUŘEDNÍČEK, Martin. *Suburbanizace: Co to je a jaké má podoby?*. [cit. 2012-02-29]. Dostupné z: http://www.suburbanizace.cz/01_teorie_suburbanizace.htm

OTTO, Jan Otto. *Ottův slovník naučný: Ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí*. 1901 [cit.2012-02-22]. Dostupné z: <http://www.archive.org/stream/ottvslovnknauni40ottogoog#page/n5/mode/2up>

Primární zdroje

Byty Švestka. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <http://www.bytyšvestka.cz/budovy>

Český statistický úřad. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <http://www.czso.cz>

JÍNOVÁ, Milena. Vyjel první vlak z Prahy do Milovic. *Nymburský deník*. 2009 [cit. 2012-02-22]. Dostupné z:

http://nymbursky.denik.cz/zpravy_region/trat_milovice20091210.html

Koncepce rozvoje města Milovice v letech 2004 - 2014. 2003 [cit. 2012-03-06].

Dostupné z: <http://mesto-milovice.cz/koncepce-rozvoje-mesta/d-2612/p1=2403>

Metodická podpora regionálního rozvoje. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z:

<http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/komentar.67.html>

Mateřská škola u Broučků Milovice. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z:

<http://www.ms-ubroucku.cz/skolka.htm>

Mateřská škola Kostička. [cit.2012-02-22]. Dostupné z:

<http://www.mskosticka.cz/>

Mateřská škola Sluníčko: Skvělý start pro vaše dítě. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z:

<http://www.ms-slunicko.com/o-slunicku/predstavujeme-ms>

Město Milovice. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <http://mesto-milovice.cz/>

Soukromá střední odborná škola cestovního ruchu Beroun. [cit. 2012-02-22].

[Dostupné z: http://www.ssos-cr-beroun.cz/](http://www.ssos-cr-beroun.cz/)

Výstaviště Lysá nad Labem. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z:

<http://www.vll.cz/kalendar-vystav>

Základní škola a mateřská škola T.G. Masaryka Milovice. [cit. 2012-02-22].

[Dostupné z: http://www.zsmilovice.cz/?page_id=107](http://www.zsmilovice.cz/?page_id=107)

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 – bývalá kasárna v části Mladá – současný stav (zdroj: vlastní)

Obrázek č. 2 – opravená kasárna v části Mladá (zdroj: vlastní)

Obrázek č. 3 – panelový dům po sovětské armádě – současný stav (zdroj: vlastní)

Obrázek č. 4 – opravený panelový dům po sovětské armádě (zdroj: vlastní)

Obrázek č. 5 – opravený panelový dům po sovětské armádě (zdroj: vlastní)

Obrázek č. 6 – řadové domy v lokalitě Topolová (zdroj: vlastní)

Obrázek č. 1

Obrázek č. 2

Obrázek č. 3

Obrázek č. 4

Obrázek č. 5

Obrázek č. 6

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Ukázka z rozhovoru – nově přistěhovalý obyvatel

Příloha č. 2 – Ukázka z rozhovoru – původní obyvatel

Příloha č. 1: Ukázka z rozhovoru – nově přistěhovaný obyvatel

Jaké faktory hrály roli při výběru bydlení právě v Milovicích?

No já jsem si ani tak vybírat nemohl, musel jsem se přestěhovat s rodičema. Bylo mi asi 12, takže já tu bydlím už docela dlouho.

Jak vnímáte původní obyvatele a část Milovic, kde převážně žijí?

Tak ty části jsou každá trochu jinde, jsou oddělený nádražím, řekl bych. Ale nějak hodně rozdílně je nevnímám, já tohle moc neřeším. Původní obyvatele vnímám hodně dobře, protože když jsme se sem přestěhovali, tak tu ještě moc nových lidí nebylo, mi byli jedny z prvních, kdo se přistěhoval. No a byl jsem menší, tak jsem potřeboval kamarády a ty sem si našel právě mezi původními obyvateli a stýkáme se dodnes. Mám v původní části i přítelkyni, která tu bydlí od narození.

Znáte osobně nějaké staré obyvatele a popřípadě stýkáte se s nimi? V soukromí? Ve veřejném prostoru?

Jojo to jsem teď říkal, mám tam hodně známých a stýkáme se hodně často v soukromí i venku.

Jste spokojen se sociálním vybavením obce? Myslím tím škola, školka, obchody, kulturní zázemí, akce atd.

Řekl bych, že v Milovicích chybí prostory pro sportovní využití, třeba bych uvítal krytý bazén, in-line bruslařskou dráhu atd. Jinak jsem ale spokojenej. Ale vždycky je všude co zlepšovat.

Za tu dobu co v Milovicích bydlíte, pozorujete nějaké změny v sociálním vybavení? Zlepšení, zhoršení?

Rozhodně! Milovice se rok od roku rozvíjí. Přibyly tu nové obchody, došlo k elektrifikaci trati, takže jezdí přímé spoje do Prahy. Jo zlepšení určitě je a mě přijde, že hodně velký a myslím si, že to můžu dobře posoudit, když tu jsem už nějaký čas.

Jste spokojen s dopravou do okolních měst?

Tak zrovna s dopravou je to v Milovicích horší, například doprava do skoro vedlejších Benátek a nedaleké Mladé Boleslavi by mohla být lepší. Jako malej jsem dojížděl do školy právě do Benátek a bylo to dost složitý, když je to vlastně kousek. Na tuhle stranu je celkově špatný spojení, protože tam jezdí jen autobus, nádraží tam není. Super spojení je ale směrem do Nymburka a hlavně do Prahy.

Navštěvujete nějaké kulturní akce v Milovicích?

No sem tam, ale málo. Já tohle moc nemusím a nevyhledávám to. Jako na rozsvěcení stromečku chodím každéj rok a na novoroční ohňostroj taky. Asi dvakrát jsem byl na Votvíráku a tuningu, ale na další akce nechodím.

Co byste si přál, aby se v obci změnilo? Co chybí?

No co teda určitě je tu špatný, tak je dopravní značení na okolní města. V celejch Milovicích snad nenajdete jedinou ceduli, která by ukazovala na Benátky, Nymburk, Lysou. Nic. Taky tu hodně lidí bloudí a nedivím se jim. Už se mě hodněkrát ptali na cestu. No a taky jak už jsem říkal, tak asi nějaký sportovní zázemí bych uvítal. Jinak jsem spokojenej, a co mi tu chybí, tak v okolí většinou najdu. Je to odsud všude kousek, to je super.

V posledních letech došlo k určitému nárůstu počtu obyvatel v Milovicích, jak tuto změnu vnímáte?

No přibylo hodně lidí, opravdu hodně, toho si musí všimnout každéj. No já osobně to vnímám asi neutrálně. I když v něčem jsem ráda, že tu ty lidi jsou, protože nám díky nim postavily Tesco a Penny a to je paráda. Do teď tu byla jen Jednota a to mi nestačilo. Takže to je třeba dobrý, ale jinak taky se tu zvýšila kriminalita a je tu to prostě jiný, takový míň klidný než dřív.

Jaké má podle Vás tato změna počtu obyvatel dopady na město?

No zastupitelstvo se musí víc snažit uspokojit ty lidi tady, to víte, hodně lidí a mladejch, ty jsou zvyklý na různý věci. Jinak si jako myslím, že dopady to má dobrý, protože se právě město víc snaží to tady všechno zlepšit.

Jak vnímáte nově příchozí obyvatele?

Jak který. Jako takhle celkově mi nevaděj, protože s nima ani nepřijdu moc do styku. Ale některý mi hodně vaděj. Takový ty, co se sem jezděj jen vyspat a celý dny jsou v Praze v práci. Vůbec nám nepřinášej nic dobrýho, protože jim jsou Milovice jinak ukradený. Tak takový lidi nemusím.

Znáte osobně nějaké nové obyvatele a popřípadě stýkáte se s nimi?

Párkrát jsem se s někým dala do řeči, někde v krámě nebo u stromečku o Vánocích, ale víc je vůbec neznám.

Vnímáte nějaké změny v obci týkající se sociálního vybavení města? Myslím tím například školu, školku, obchody, kulturní zázemí a různé akce.

Jo tak to určitě. V Mladý opravili a udělali novou hodně velkou školku, ta je krásná, pak tu jsou ještě asi dvě nový, menší. Taky opravili v Mladý starou školu a je tam myslím pár tříd. Protože voni ty mladý a nový lidi mají hodně malý děti a je potřeba je někam do těch školek dát, a ta jedna co tu je nestačila. Obchody jsou tu i jiný nový než jen ty s potravinama, to se taky zlepšilo.

Myslíte si, že k těm změnám došlo díky nárůstu počtu obyvatel?

Je to tak. Protože než sem přišli noví lidi, tak se tu nic nedělo. Ale je jasný, že hodně lidí potřebuje hodně jinejch věcí, takže si myslím, že jo.

Jste spokojena s dopravou do okolních měst? Došlo k nějaké změně v posledních letech?

Heleďte já moc nikam zas nejezdím, jen občas do Nymburka k doktorovi a někdy do Prahy. A tam nemám problém, jezdím vlakem. Jezdí tu teď pěkněj, novejš. Ale co vím, tak třeba do Boleslavi není moc dobrý spojení.

Co byste si přála, aby se v obci změnilo? Co chybí?

No já asi ani tak nic, já jsem teď docela spokojená, ale pro ty mladý je tu pořád co zlepšovat. Není tu nic moc na zabavení. Oni teď všichni ty mladý hodně sportujou a nato tu nic není, tak asi něco takovýho.

